

Голас Радзімы

№ 13 (1947)
27 сакавіка 1986 г.

ГАЗЕТА БЕЛАРУСКАГА ТАВАРЫСТВА ПА КУЛЬТУРНЫХ СУВ'ЯЗЯХ З СУАЙЧЫННІКАМІ ЗА РУБЯЖОМ
(БЕЛАРУСКАЕ ТАВАРЫСТВА «РАДЗІМА»)

Выдаецца з 1955 г.
Цана 4 кап.

Адкрыць самы шырокі прастор для выхавання здольнасцей людзей, зрабіць іх жыццём духоўна багатым — у гэтым Камуністычная партыя Савецкага Саюза бачыць галоўную задачу сваёй культурнай палітыкі. Здабыткамі літаратуры і мастацтва сёння ў поўнай меры карыстаюцца жыхары горада і вёскі. На гастролі ў глыбінку адпраўляюцца вядомыя артысты, праслаўленыя тэатральныя налектывы, там чытаюцца лекцыі па мастацтву. Сельская бібліятэка, сельскі Палац мастацтва, музей, карцінная галерэя — з'яўляюцца звычайнымі ў нашым жыцці. Як звычайнымі сталі прыезды працаўнікоў вёскі на спектаклі сталічных тэатраў, на канцэрты сімфанічнай і эстраднай музыкі, на вернісажы.

Здымак фотакарэспандэнта М. АМЕЛЬЧАННІ зроблены ў Дзяржаўным мастацкім музеі БССР, дзе штодзень бываюць сотні наведвальнікаў. На экскурсію прыходзілі працаўнікі сельскай гаспадаркі Брэстчыны.

СУСТРЭЧА ў КРАМЛІ

У Крамлі адбылася сустрэча генеральнага сакратара ЦК КПСС М. С. Гарбачова з вучонымі і спецыялістамі — удзельнікамі работ па праекце «Венера — Камета Галей».

Вучоныя расказалі аб асноўных выніках і важнейшых асаблівасцях палёту аўтаматычных міжпланетных станцый «Вега».

Ажыццяўленне ўказанага праекта мае вялікае навуковае і практычнае значэнне. Створаныя новыя тэхнічныя сродкі, комплексы навуковых прыбораў, перспектывныя матэрыялы, метадыкі апрацоўкі вялікіх масіваў лічбавай інфармацыі, прынятыя канструктывныя і тэхналагічныя рашэнні выкарыстоўваюцца і будуць прымяняцца ў далейшых распрацоўках касмічнай тэхнікі, а таксама ў інтарэсах навукі і народнай гаспадаркі.

У стварэнні навуковай апаратуры станцый «Вега» прымалі шырокі ўдзел сумесна з савецкімі спецыялістамі вучоныя і інжынеры Аўстрыі, Балгарыі, Венгрыі, ГДР, Польшчы, Францыі, ФРГ і Чэхаславакіі.

М. С. Гарбачоў выказаў глыбокае задавальненне вынікамі выдатнага касмічнага эксперымента, праведзенага савецкімі вучонымі, спецыялістамі і рабочымі. Ён падкрэсліў, што гэты палёт з'яўляецца яркім дасягненнем айчыннай навукі і тэхнікі, пераканаўчым прыкладам плённага міжнароднага супрацоўніцтва ў мірным асваенні касмічнай прасторы. Ажыццяўленне праекта «Венера — Камета Галей», запуск касмічнай станцыі новага пакалення «Мір» сталі яшчэ адным падвядзеннем міралюбівага курсу нашай ленинскай партыі і савецкага народа.

ПАМЯТНАЯ МАНЕТА

У Савецкім Саюзе выпушчана ў абарачэнне памятная манета вартасцю 1 рубель у сувязі з правядзеннем у 1986 годзе Міжнароднага года міру.
НА ЗДЫМКУ: вонкавы і адваротны бакі памятнай манеты.

КАСМІЧНЫЯ ДАСЛЕДАВАННІ

НА АРБІЦЕ «ПРАГРЭС-25»

У адпаведнасці з праграмай забеспячэння далейшага функцыянавання арбітальнай навуковай станцыі «Мір» 19 сакавіка 1986 года ў 13 гадзін 08 мінут маскоўскага часу ў Савецкім Саюзе ажыццёлены запуск аўтаматычнага грузавога карабля «Прагрэс-25».

Мэтай запуску карабля з'яўляецца дастаўка на арбітальную станцыю расходных матэрыялаў і розных грузаў.

21 сакавіка ажыццёлена стыкоўка карабля «Прагрэс-25» з арбітальным пилатуемым комплексам «Мір» — «Саюз Т-15».

Узаемны пошук, збліжэнне, прычальванне і стыкоўка касмічных апаратаў выконваліся з дапамогай бартавых аўтаматычных сістэм. Гэтыя аперацыі кантраляваліся Цэнтрам кіравання палётам і аэкапажам арбітальнага комплексу — касманаўтамі Кізімам і Салаўёвым. Грузавы карабель прыстыкаван да станцыі з боку агрэгатага адсека.

Карабель «Прагрэс-25» даставіў на арбіту паліва для аб'яднанай рухальнай устаноўкі, прадукты харчавання, ваду, а таксама апаратуру і абсталяванне, неабходнае для забеспячэння працяглага функцыянавання станцыі «Мір» як базавага блока складанага навукова-даследчага комплексу.

СУПРАЦОУНІЦТВА

РЭКОРД «ЗАЗЕРСКАГА-85»

У Беларускай навукова-даследчым інстытуце земляробства выведзены новы высокаўраджайны сорт ячменю «ззерскі-85». Гэта вынік цеснай творчай садружнасці беларускіх селекцыянераў з супрацоўнікамі Інстытута збожжавых культур Германскай Дэмакратычнай Рэспублікі.

За гады конкурснага сортавыправавання ўраджай ячменю новага сорту склаў 53,3 цэнтнера з гектара. Самы высокі ўраджай быў атрыманы на Верхнядзвінскім дзяржсортаўчастку, што на Віцебшчыне, — 69,6 цэнтнера з гектара.

Добрыя вынікі паказаў сорт «ззерскі-85» у дзяржаўным выправаванні за межамі Беларусі. На Аланецкім сортаўчастку Карэльская АССР, напрыклад, была атрымана максімальная ўраджайнасць — 81,5 цэнтнера з гектара.

ПАРАШКОВАЯ МЕТАЛУРГІЯ

ДРУГАЯ ЧАРГА ЗАВОДА

Выпуская прадукцыю пачала другая чарга Маладзечанскага завода парашковай металургіі.

Гэта фактычна новае высокамеханізаванае прадпрыемства магутнасцю дзве тысячы тон розных вырабаў у год. Першыя вырабленыя тут дэталі — асабліватрывалыя фрыкцыйныя дыскі для харкаўскіх, чэбаксарскіх і мінскіх трактароў. У хуткім часе іх выпуск будзе наладжаны і для гомельскіх камбайнаў.

Прасуючы, а затым абпальваючы пры высокіх тэмпературах розныя металічныя парашкі, спецыялісты ператвараюць іх у звышвёрдныя вырабы для машынабудавання, якія не патрабуюць дадатковай апрацоўкі. Прычым, у адрозненне ад традыцыйнай металургіі, на іх выраб зыходнага матэрыялу ідзе роўна столькі, колькі важаць гатовыя прадукцыя. Есць у новага метала і іншыя немалаважныя перавагі — працаёмкасць такога працэсу, напрыклад, ніжэй у тры-чатыры, а сабекошту у два-тры разы.

Новыя цэхі маладзечанскага завода дапамогуць вучоным наладзіць выпуск кампазіцыйных матэрыялаў — незлучаемых у звычайных умовах металаў, металаў з неметаламі, іншых сплаваў, у якіх асабліва вострую патрэбу маюць галіны індустрыі, якія інтэнсіўна развіваюцца.

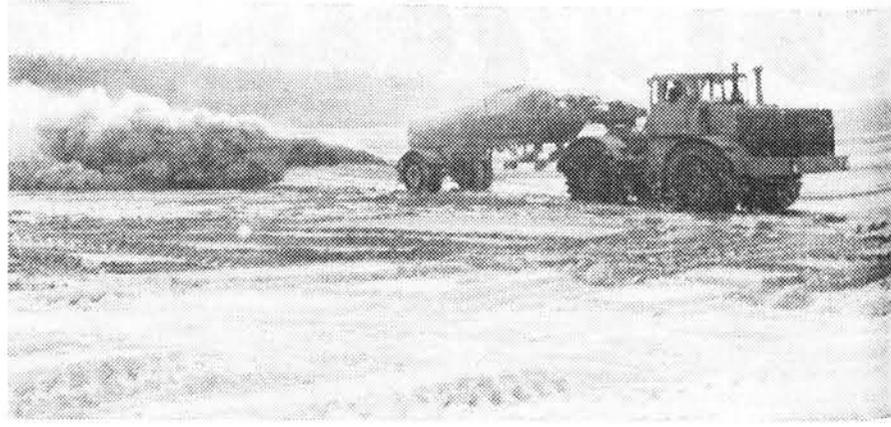
Падлічана, што, выйшаўшы на поўную магутнасць, а гэта дзесяць тысяч тон вырабаў штогод, маладзечанскі завод акупіць сябе ў рэкордна кароткі тэрмін — прыкладна праз паўтара года.

МІНСКАЯ МАРКА

ДЛЯ ГАДЗІННІКАЎ «ПРАМЕНЬ»

Электронны «маячнік», які атрымалі хранометры маркі «Прамень», зробіць іх выключна дакладнымі. Масавы выпуск інтэгральных мікрасхем, якія будуць задаваць вывераны рытм гадзіннікавым механізмам, пачаты ў новым буйным цэху Мінскага гадзіннікавага завода. Выкарыстанне такіх вузлоў разам з мініяцюрнымі рухавікамі дазволіць зменшыць памеры гадзіннікаў, захаваўшы пры гэтым звычайны цыферблат. Праектная магутнасць вытворчасці — пяць мільёнаў электронных блокаў у год — дастаткова для таго, каб камплектаваць імі не толькі мінскія хранометры, але і вырабы іншых заводаў СССР.

СЕЛЬСКІЯ НАВІНЫ

З кожным днём на Беларусі ўсё больш адчуваецца дыханне вясны. Калгасы і саўгасы заканчваюць падрыхтоўку да сяўбы. На Брэстчыне вялікую дапамогу ім у павышэнні ўрадлівасці палёў аказвае Ляхавіцкае раённае вытворчае аб'яднанне па аграхімічнаму абслугоўванню сельскай гаспадаркі.
НА ЗДЫМКУ: вапнаванне кіслых глеб у калгасе «Новае жыццё» Ляхавіцкага раёна.

НОВАЯ ПРАДУКЦЫЯ

У ДАПАМОГУ МЕЛІЯРАТАРАМ

Выпуск надзейнай і універсальнай тэхнікі асвоіў Мазырскі завод меліярацыйных машын. Першая прамысловая партыя аднаадвальных кустарэзаў адпраўлена ў Наўгародскую вобласць Расійскай Федэрацыі. З іх дапамогай механізатары змогуць хутка расчысчаць угоддзі, выраўноўваць глебу.

Паскоранае асваенне зямель Нечарназёмнай зоны краіны патрабуе прадукцыйнай тэхнікі. Каб кожны меліяраваны гектар даваў праектную аддачу, каб павышалася ўрадлівасць, праекціроўшчыкі павінны працаваць у цесным кантакце з работнікамі вытворчасці. На загадзаны меліяратараў Мазырскі завод мадэрнізаваў нядаўна шчыльнарэзную машыну, знізіў яе металаёмкасць. Цяпер яна безадмоўна дзейнічае і на мінеральных, і на тарфяных глебах.

Зрабіць тэхніку манеўранай дапамагло ўкараненне універсальных шасі на базе вядомых у СССР марак трактароў К-701 і Т-130, якія расшырылі магчымасці навясных агрэгатаў. Новыя машыны здольны выконваць работу экскаватара, каналакапальніка, дрэнаўкладчыка. Прычым, для выпуску такой тэхнікі не спатрэбіліся новыя магутнасці — вылучылі рэканструкцыя і перааснашчэнне старых цэхаў.

У цяперашняй пяцігодцы прадпрыемства падвоіць аб'ём вытворчасці.

ГАЗІФІКАЦЫЯ

ТРАСЫ БЛАКІТНАГА ПАЛІВА

Блакитны факел успыхнуў у раённым цэнтры Ляхавічы Брэсцкай вобласці. Так тут адзначылі пачатак цэнтралізаванай газіфікацыі горада. Паліва прыйшло па 12-кіламетроваму трубаправоду ад магістралі Таржок — Мінск — Івацэвічы. Новая магутная кацельня райцэнтра замяніць цяпер сем працуючых на цвёрдым паліве. Газ паступіць у жылыя дамы гараджан, а неўзабаве і ў многія аддаленыя вёскі раёна. Тым самым завершаны важны этап газіфікацыі гарадоў і вёсак вобласці.

Працягласць трубаправоднай сеткі для транспарціроўкі прыроднага газу вырасла да 1 200 кіламетраў, дзейнічае 25 размеркавальных станцый, якія пастаўляюць прамысловым і камунальна-бытавым прадпрыемствам, калгасам і саўгасам амаль паўтара мільярда кубаметраў паліва ў год. Ім цяпер карыстаюцца ў быту амаль усе гараджане і значная частка сельскага насельніцтва.

Ад транзітных магістралей намечана пракласці дванаццаць адгалінаванняў. Асабліва ўвага ўдзяляецца забеспячэнню прыродным газам гаспадарак, якія інтэнсіўна развіваюцца, буйных жывёлагадоўчых комплексаў індустрыяльнага тыпу. Аб'ём спажывання блакітнага паліва ў сельскай гаспадарцы вобласці павялічыцца ў 3,7 раза.

АХОВА ЗДAROУЯ

КАРДЫЯГРАМЫ НА «ПАТОКУ»

Вызваліць урачоў ад запаўнення медыцынскіх карт пацыентаў узяліся

спецыялісты вылічальнага цэнтры і канструктарска-тэхналагічнага бюро Белдзяржуніверсітэта імя У. І. Леніна. У садружнасці з вучонымі Беларускага навукова-даследчага інстытута (НДІ) кардыялогіі яны стварылі аўтаматызаваны комплекс для масавых абследаванняў насельніцтва. «Паток-3» — такая назва навінкі — уабраў у сябе шэраг перадавых тэхнічных рашэнняў і сапраўды ставіць справу медыцынскай прафілактыкі на паток.

Уся працэдура запісаў кардыяграмы займае 40 секунд замест ранейшых 2—3 мінут. Паралельна аператар уключае мікрапрацэсарны блок, і той імгненна вызначае артэрыяльны ціск. Затым пацыента падводзяць да стойкі растамера са спецыяльным датчыкам. Платформа, на якую ступае чалавек, — гэта адначасова і вагі. Усе чатыры вынікі вымярэнняў аўтаматычна паступаюць на пульт і рэгіструюцца.

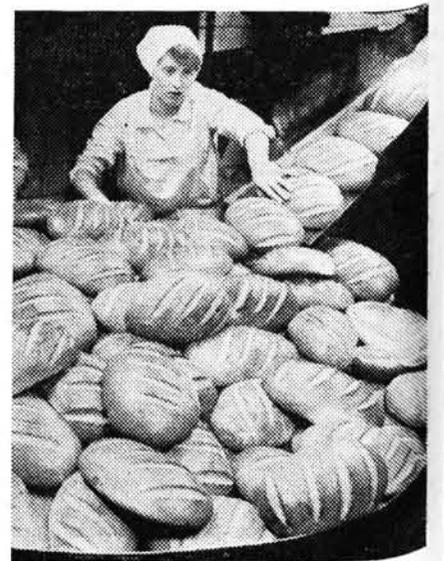
Так удалося падзяліць функцыі машыны і чалавека. Пры масавых абследаваннях ЭВМ параўнае даныя кожнага пацыента з аптымальнымі для яго ўзроставай групы, пакажа на людазей, стан якіх патрабуе дадатковага медыцынскага кантролю і лячэння.

ХАРЧОВАЯ ПРАГРАМА

Харчова праграма — адна з важнейшых у плане эканамічнага развіцця СССР. XXVII з'езд КПСС намеціў канкрэтны шлях яе рэалізацыі. Будуць ажыццёлены важныя меры па тэхнічнаму пераўзбраенню прадпрыемстваў харчовай галіны прамысловасці. У дванаццаціга пяцігоддзі павінны палепшыцца якасць і пажыўная каштоўнасць харчовых прадуктаў. У нашай рэспубліцы ўжо актыўна вядзецца работа ў гэтым кірунку.

НА ЗДЫМКАХ: прадукцыю Мар'інагорскага завода бульбапрадуктаў дэманструе яго работніца Ала КУДЗІНА; на рэканструяваным нядаўна Ваўкавыскім хлебазаводе.

У БЕЛАРУСІ ЗНОЙДЗЕНА БОЛЬШ 30 ВІДАЎ КАРЫСНЫХ ВЫКАПНЯЎ

ШУКАЛЬНІК СКАРБАЎ

У кабінце за рабочым сталом застаць яго цяжка. Пастаянны камандзіроўкі ў «глыбінку», туды, дзе хавае прырода ад людскога вока свае скарбы. Галоўны геолог рэспублікі

Георгій ІЛЬКЕВІЧ ужо даўно не лічыць пройдзеныя кіламетры — амаль за трыццаць гадоў пошукавай работы набегла астранамічная лічба.

— Куды трымаеце сёлета шлях, Георгій Іванавіч?

— Калі ўсё збудзецца, як задумалі, намчаецца год цікавых камандзіровак. Будзем шукаць пітную ваду (звычайна мы забяспечваем разведанымі запасамі падземных вод 25 гадоў у пяцігодку), мінеральныя крыніцы, будаўнічыя матэрыялы, вугаль.

— Напэўна, нялёгка гэта хлеб?

— Нялёгка ўжо хоць бы таму, што мы шукаем тое, чаго ніколі не губляем. Да таго ж геологі амаль заўсёды першапраходцы. У дарозе можа быць не толькі цяжка, але і небяспечна. Тут без фізічнай загартоўкі, без таварыскасці і калектывізму не абысціся. Як аднак, і без ведаў. Адбываецца спецыялізацыя галіны. Сёння побач працуюць геолог-нафтавік, вугальшчык, геамарфолог, геабатанік, геофізік, геохімік — прадстаўнікі прыкладнага ста прафесій, не менш. Уяўленне аб геологу як аб чалавеку з рукзаком і малатком за плячамі яўна ўстарэла. Цяпер ён кіруе буравым, горным абсталаваннем, транспартнымі сродкамі і складанымі прыборамі, карыстаецца ЭВМ.

— Вам, як галоўнаму геологу Геалагічнай пошукавай экспедыцыі, даводзіцца займацца рознымі пытаннямі, у тым ліку і аховай падземных кладак, і выдачай дазволу на бурэнне свідравін на будаўніцтва заводаў і дам, налагаць штрафныя санкцыі...

— Уявіце на хвіліну, што кіраўніцтва будучага завода аблюбавала пляцоўку. Прадпрыемству спатрэбіцца вялікая колькасць вады, а ўнізе — выдатны арцэзіянскія крыніцы. Расходваецца іх на прамысловыя патрэбы было б проста кашчунствам. Вось чаму без нашага подпісу несапраўднае ні адно рашэнне аб бурэнні свідравін.

— Ці бывае, што з экспедыцыі вяртаюцца ні з чым? Што адчувае геолог у такіх выпадках?

— Справа не толькі ва ўзроўнях парод, якія мы прывозім у рукзаках. Навуковае пазнанне дапамагае сціраць з карты белыя плямы. Скажам, у раёне Лагойска на глыбіні 300 метраў знайшлі жаўтавата-буры, празрысты, вельмі прыгожы бурштын. Вядома, здабытчыкі ім займацца не будуць — не выгадна. А для нас такая знаходка — вялікая цікавасць. Ад-

куль бурштын? Ліяднік занесці яго не мог. Акамянелыя рэшткі прымітыўных арганізмаў заўсёды даволі дакладна «назваваюць» узрост парод. Яны і расказалі, што 50 мільёнаў гадоў назад тут было возера, якое ўтварылася ад падзення мелтэарыта. А па берагах раслі велізарныя дрэвы тыпу піхтавых, што далі жыццё незвычайнаму каменю. Бурштын хаваецца ў зямлі або моры, а ўражанне такое, быццам ён ляжаў на сонцы і лавіў яго прамяні. Менавіта бурштын расказаў, што пад Магілёвам мільёны гадоў назад раслі гіганцкія эўкаліпты, вечназялёныя пальмы.

— Георгій Іванавіч, гавораць, што дзякуючы нястомным пошукам геологаў Беларусь мае бурштын не менш, чым суседнія прыбалтыйскія рэспублікі: Літва, Латвія, Эстонія. А ў нас жа няма мора, хваля якога так лёгка дораць знаходкі геологам. Скажыце, бурштын — ваш любімы камень?

— Увогуле я рады і шчэбенню, і добрай гліне, і добрай вадзе. Але ўсё-такі камяні — мая слабасць. Нават двух падобных у прыродзе не знайсці. Ёсць камяні, якія сьвязваюць, стогнуць, лячэбныя, маючы бактэрыцыдныя ўласцівасці, як, напрыклад, самы просты — крэмень. А ёсць пейзажныя — прырода стварыла ўнутры іх сапраўдныя карціны: шторм, завею, зямкі, паруснікі, якія быццам плывуць па моры. Вывучаючы фасіліі — акамянеласці дагістарычных раслін і жывёлін, можна пракачыць флору і фауну далёкага геалагічнага мінулага, працаваць развіццям жыцця на Зямлі. Камень быў першай кнігай, на «старонках» якой старажытныя мастакі адлюстроўвалі наваколны свет таго часу. Ён і сёння — загадка: над тайнай паходжання некаторых камяней б'юцца вучоныя, да таго ж геологі да дзюх тысяч вядомых мінералаў штогод дабаўляюць па 25—30 знаходак, невядомых раней. У маёй калекцыі ёсць такое дзіва — чараіт (па назве Чарскай даліны ў зоне Байкала-Амурскай магістралі). Больш такога каменя ніхто не знаходзіў. У яго рэдкі для мінералу ярка-бэзавы колер з віхрам перламутравых палосак. Знайсці такі — шчасце для геолога.

У беларускага бурштыну незвычайна шырокая гама колераў: ад светла-жоўтых, аранжавых, апельсінавых да чырванаватых. Разведалі ўсе запа-

сы, перадалі распрацоўшчыкам плошчы ад Брэста да Лельчыц. Ювеліры, медыкі, фармацэўты ўжо зачкакаліся яго.

— Крыўдна, што прырода не падарыла нашай рэспубліцы багаццяў малахітавай шкатулікі, але геологі і сё ж не страваюць надзеі?

— І правільна робяць. Я яшчэ помню, як называлі Беларусь «нявестай без пасагу» за беднасць падземных кладак. А сёння ў яе нетрах выяўлена больш за трыццаць відаў карысных выкапняў, адкрыты чатыры тысячы радовішчаў. І не толькі будаўнічых матэрыялаў, а і газу, нафты, каменных і бурых вугалёў, гаручых сланцаў, фасфарытаў, торфу.

Што датычыць адзелачнага каменя — у нас яго хапае. Вось і нядаўна ля вёскі Бабоўня пад Слуцкам выявілі вельмі прыгожы па колеру і структуры. Знайшлі і асколачныя адклады беламарыту — месяцавага каменя, значыць, жыла дзесьці побач. У свеце каштоўных ён не займае высокага становішча, але ў прыгажосці яму не адмовіш: блакітна-серабрысты адліў нагадвае святло паўночнага месяца — адсюль і назва.

— А як дапамагаюць геологам у іх няспынным пошуку вучоныя?

— Без навукі геолог як без рук, якой бы багатай практыкай ён ні валодаў. Не мы ж, а вучоныя праслухоўваюць зямлю і прапускаюць праз яе электрычны ток, даследуюць горныя пароды пад мікраскопам і рэнтгенапромяні, з дапамогай электрамагнітных хваляў і сейсмічнай разведкі, робяць аналізы, шукаюць ва ўзорах акамянелую флору і фауну, усе з адной мэтай — як мага лепш апісаць «партрэт» нетраў.

Два буйныя інстытуты АН БССР — геахіміі і геофізікі і геолога-разведачны дапамагаюць нам знаходзіць і даследаваць новыя радовішчы. Вучоныя склалі прагноз развіцця мінеральна-сыравіннай базы рэспублікі на перыяд да 2000 года. Трэба сказаць, што аўтарытэт беларускай геалагічнай навукі даволі высокі: нашых вучоных запрашаюць падзяліцца вопытам геахімічных метадаў пошуку калегі з Англіі, Канады, Швецыі, Фінляндыі, іншых замежных краін.

Гутарку вяла Лілія ЛАМСАДЗЕ.

ПІСЬМЫ ЗБЛІЗКУ

«Я ДАВЯРАЮ ДЫРЭКТАРУ...»

Мне даводзіцца многа ездзіць па Беларусі, бываць у самых аддаленых кутках рэспублікі. Такія вандроўкі — хлеб прафесійнага фалькларыста. З экспедыцыі ніколі не вяртаешся з пустымі рукамі, заўсёды прывозіш багаты навуковы матэрыял для кабінетнай работы. І акрамя таго — кожная паездка дорыць многа цікавых сустрэч з самымі рознымі людзьмі.

...Мы пазнаёміліся з ім, як кажуць, па службоваму абавязку. Дырэктар саўгаса «Крыніца» Капыльскага раёна Мікалай Дзенісюк вельмі ветліва сустрэў нашу групу, адразу ж паклапаціўся пра арганізацыю работы экспедыцыі.

Дырэктарам саўгаса ён працуе ўжо шаснаццаць гадоў. У гэтым чалавеку надзвычай натуральна спалучыліся маштабнасць поглядаў кіраўніка саўгаса на развіццё і ўмацаванне ўсёй сельскай гаспадаркі краю, і яго руплівасць і клопаты аб павышэнні дабрабыту людзей, і пільная ўвага добрага гаспадары і чулага чалавека да штэдзённых, нават дробязных пытанняў — асабістых спраў кожнага рабочага саўгаса. Веданне сваёй справы, бадай, не вельмі здзівіла нас (Мікалай Канстанцінавіч скончыў Горацкую сельскагаспадарчую акадэмію і атрымаў вышэйшую аграрна-тэхнічную адукацыю). Звярнула на сябе ўвагу ўлюбёнасць гэтага чалавека ў працу хлебараба.

Ён вырас у вёсцы і ўжо з маладых гадоў спазнаў сялянскую працу: араў, селяў, каціў... Іх было тое — тры браты Дзенісюкі. Двое, скончыўшы школу, набылі «гарадскія» прафесіі. Мікалай жа паехаў вучыцца ў сельскагаспадарчую акадэмію. Потым — Мінск, Інстытут глебазнаўства, куды накіравалі працаваць маладога спецыяліста. Здавалася б, адкрываецца шырокая перспектыва, тым больш, што яшчэ ў студэнцкай гады Мікалай Дзенісюк выявіў схільнасць да навуковай работы. Але яму, селяніну па сваёй натуре, хацелася працы жывой, непасрэдна звязанай з зямлёй. І Мікалай Канстанцінавіч пакідае сталіцу, прэстыжнае месца ў навукова-даследчым інстытуце і едзе ў Капыльскі раён. Тое, чаму яго вучылі ў акадэміі, чым займаўся ў інстытуце, цяпер правяраецца на практыцы. А ў 1969 годзе яму, ужо вопытнаму спецыялісту ў аграрна-тэхнічнай галіне, прапанавалі пасаду дырэктара саўгаса «Крыніца», які Мікалай Дзенісюк узначальвае і па сённяшні дзень.

Ворнай зямлі ў саўгасе было тады нямнога, ды й тая не дужа ўрадлівая. Меліярацыя ж навакольных балот толькі пачыналася. Трэба было таксама вырашаць праблемы сацыяльна-культурнага развіцця вёскі. Словам, гэта быў час, калі наша сельская гаспадарка павінна была зрабіць новы значны крок уперад.

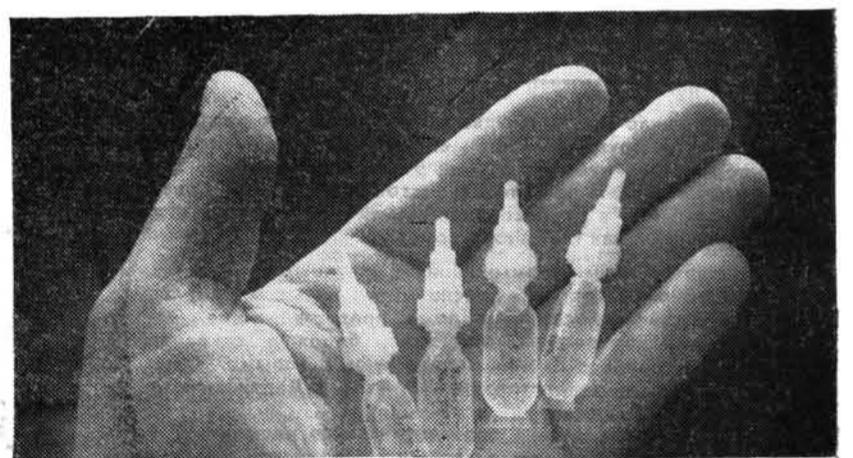
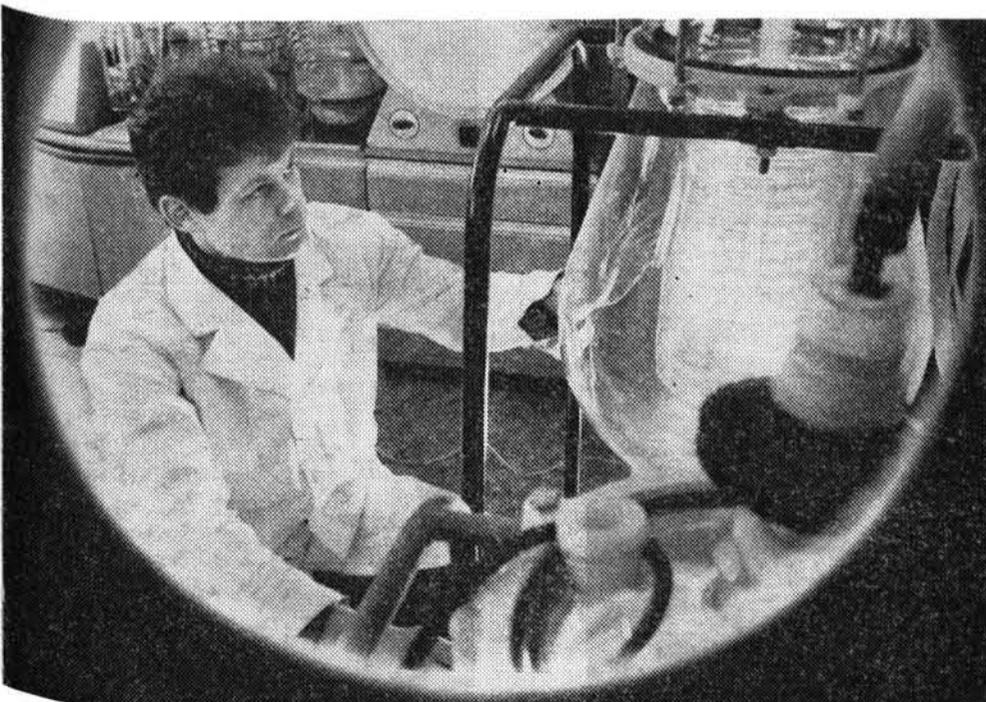
Поспехі, якіх дасягнуў сёння саўгас «Крыніца», я не збіраюся прыпісваць выключна Дзенісюку. Галоўную справу, безумоўна, зрабілі людзі. Цяпер саўгас у чатыры-пяць разоў больш атрымлівае збожжа, бульбы, мяса, малака...

Але і ад кіраўніка, ад яго ўмення арганізаваць работу, знайсці кантакт з людзьмі таксама многае залежала. Адзін механізатар, які ўжо амаль тры дзесяці гадоў працуе ў саўгасе, гаварыў мне, што давярае свайму дырэктару, бо бачыць у ім чалавека, уважлівага да клопатаў іншых, гаспадары, які перш чым нешта вырашыць, паглядзіць, наколькі гэта адпавядае інтарэсам людзей. Таму ў саўгасе ёсць усё, што трэба сённяшняму сельскаму жыццю для нармальнага жыцця: і пральня, і дом быту, і дзіцячы сад, і добраўпарадкаванае жыллё. Дастаткова скажыце, што цяпер у саўгасе «Крыніца» маладажонам разам з пасведчаннем аб шлюбе выдаюцца ключы ад новай кватэры: жывіце на здароўе на сваёй зямлі, гадуіце дзяцей, радуйцеся са сваёй працы!

Рабочы дзень дырэктара пачынаецца на досвітку. Яшчэ да штэдзённай нарады са спецыялістамі ў саўгаснай канторы Мікалай Дзенісюк лабівае і на полі, і на фермах. У гарачую пару жніва ён вяртаецца дамоў позна вечарам. Бывае, і сам садзіцца на месца камбайнера. Дарэчы, абодва сыны Мікалая Канстанцінавіча — Уладзімір і Барыс (першы — ужо інжынер, другі — студэнт Мінскага педагогічнага інстытута) у час летняга водпуску працуюць у саўгасе памочнікамі камбайнера або трактарыстамі. Вось так Мікалай Канстанцінавіч і яго жонка Тамара Міхайлаўна, настаўніца мясцовай школы, выхавалі ў дзяцей любоў да зямлі, павагу да працы хлебараба.

Паглядзіш на бацьку, на сыноў і міжволі прыходзіш да думкі, што сакрэт шчасця чалавека закладзены ў працы, якую любіш, у людзях, якія табе давяраюць, інтарэсы і клопаты якіх — твае інтарэсы і клопаты.

Антон ГУРСКІ.

З кожным годам расшыраецца сетка лячэбных устаноў рэспублікі, павялічваецца выпуск высокаэфектыўных лекастваў. Многія новыя медыкаменты вырабляюцца Мінскім вытворчым аб'яднаннем медыцынскіх прэпаратаў. Яго цэхі аснашчаны па апошняму слову тэхнікі, у кантролі за якасцю прадукцыі выкарыстоўваюцца высокадакладныя лабараторныя комплексы. НА ЗДЫМКАХ: даследаванні праводзіць інжынер-хімік цэнтральнай заводскай лабараторыі Ігар ЛІПНЕВІЧ; прадукцыя аб'яднання ў зручных для карыстання капсулах.

Фота Я. ПЯСЕЦКАГА.

НЕ ГУБЛЯЛІ НАДЗЕЮ НА ВЯРТАННЕ

ТРИ РАДЗІМЫ АНДРЭЯ ПЕЛЕХА

ІВАН ПЕЛЕХ цікаваў за бусламі. Высока ў веба падняліся птушкі, кружыліся ў блакіце.

Колькі іх там? Пятнаццаць... Дваццаць... У вышні яны глядзеліся ледзь прыметнымі кропкамі. Да таго ж чарада час ад часу павялічвалася: цяжка махаючы крыламі, апошні раз аблятаючы вёску, праплывалі над саламянымі стрэхамі грацыёзныя птушкі, імкнуліся ўвысь, уліваліся ў агульную карусель.

Іван глядзеў на чараду — думаў: «Вось пройдзе зіма, і вернуцца птушкі з выраю ў родныя мясціны. А што чакае іх, Пелехаў? Няўжо так і не ўдасца вярнуцца назад?»

Іван Пелех разумее: трэба нешта рабіць, іншага выйсця няма. Невялікі кавалачак зямлі ўжо не мог пракарміць сям'ю з сямі чалавек. Гэта цяпер. А калі падраснуць дзеці, калі і гэты кавалачак прыйдзеца дзяліць?..

Людзі спачувалі, давалі парад. Адно — не трэба спяшацца з ад'ездам, будзе нейкая перамена. Іншыя раілі аддаваць малалетак-дзяцей у парабкі.

Слухаў гэтыя парады Іван і вагаўся. Чакаць — можна і да глыбокай старасці не дакачацца. Адаваць дзяцей у маёнтакі пашкадаваў: добра ведаў ён панскую «ласку», сам увольна пакаштаваў гэтага хлеба.

Калі б не сям'я... (Не дай бог, пачуе хто-небудзь яго думку). Быў бы ён адзіночкі, то ніякая дэфеэнзіва не ўтрымала б тут. Сабраўся б і махнуў на Усход, у Саветы.

І ўсё ж паслухаўся ён трэціх. Тых, хто казаў, што ў Амерыцы зямлі многа. А зямля — гэта шчасце. Паехала сям'я ровенскага селяніна на чужыну.

— Мне тады ўсяго два гады было, — успамінае сын Івана Пелеха Андрэй.

З цяжкасцю Пелехі перанеслі дарогу. Ім ніколі не прыходзілася плысці параходам. Сышлі на бераг у Бразіліі наймаверна стомленыя, хворыя. А тут яшчэ ніяк не ўдавалася знайсці хоць невялікую дзялянку зямлі.

— Маці ўпікала бацьку: «Навошта зацягнуў на край свету? Цяпер сам бачыш, у які «рай» прыехалі».

Бацька і сам гатовы быў вярнуцца на радзіму, але амаль што апошняю капейку выдаў. У яго зусім апусціліся рукі. Нічога не заставалася, як даверыцца лёсу. І калі нехта падказаў, што ў Аргенціне можна разжыцца зямлёй, амаль без надзеі вырашыў выкарыстаць свой апошні шанец. І лёс злітаваўся над Пелехамі.

У горадзе Пасадасе нанялі машыну. Пагрузілі небагатыя пажыткі і паехалі.

Ехалі доўга, пакуль не па-

чаўся лес. Гэта, на думку Івана Пелеха, — лес. Так, як называлі дома. На самай жа справе тут былі джунглі. Ні праехаць, ні праісці.

Іван Пелех мо соты раз задаваў адно і тое ж пытанне вадзіцелю:

— Дык, кажаце, хопіць зямелькі?

— Хопіць, сіньёр, хопіць. Толькі праціце. Толькі было б здароўе, — нявесела ўсміхнуўся вадзіцель, стараючыся не глядзець Пелеху ў вочы. Ён не першы раз адвозіў эмігрантаў на «нічыяныя» зямлі і не вельмі зайздросціў сваім пасажырам.

Не верачы ў сваё шчасце, Іван Пелех углядаўся ў джунглі, чакаючы, што хутка яны скончацца, і адразу адкрыецца бяскрайняе поле, на якім чамусьці, ніхто і не жыве, і не працуе. Яго поле.

— Прыехалі! — раптам спыніў машыну вадзіцель і паказаў рукой. — Вось вам і зямля. Высякайце дрэвы і будзеце мець яе, колькі захочаце.

Машына паехала. А Іван Пелех яшчэ доўга сядзеў на траве, абхапіўшы галаву рукамі, не ведаючы, што рабіць. Джунглі ў Аргенціне — не лес на Украіне, якому дастаткова маленькай іскаркі, каб агонь знішчыў усё дашчэнту. Барацьба з джунглямі адна: спілоўваць дрэвы, сячы сякерай, а калі яны высохнуць, тады і агонь памочнік, можна іх спаліць.

...Андрэй Пелех, які толькі што вярнуўся з чарговай пазездкі ў Аргенціну, зайшоў у рэдакцыю «Голасу Радзімы», каб перадаць прывітанне ад суайчыннікаў — нашых чытачоў і падзяку за газету. Гэты расказ пра тое, як сям'я Пелехаў паехала за акіян шукаць шчасця, даваўся яму цяжка. Нявесела ўспамінаў пра сваё дзяцінства. Расказаў скупа, прыходзілася ўвесь час задаваць пытанні.

—...І вы засталіся ў тых джунглях?

— Не было выйсця, — развёў рукамі Андрэй Іванавіч. — Прыйшлося папрацаваць бацькам, старэйшым братам... Ды і мне дасталася, калі падрос... Не ведаю, ці змаглі б што зрабіць, каб не землякі, якія прыехалі ў Аргенціну раней за нас. А яшчэ дапамагло карэннае насельніцтва, асабліва інструментамі. Хто пілу дасць, хто сякеру пазычыць, а то і назусім падорыць. Неяк давалі да ладу зямельку... Адразу і чыноўнік з'явіўся, падатак

прызначаў.

— А што потым?

— Потым садзілі тытунь, кукурузу, парагвайскі чай (жэрбу маце). Завялі жывёлы.

— Жыць стала лягчэй...

— Калі як. Ва ўраджайныя гады атрымлівалі нядрэнна, хоць і працаваць многа прыходзілася. Ад беднасці, аднак, мы былі не застрахаваны. Частыя засухі, эканамічны крызіс — гэта ж капіталістычная краіна. На запас не заўжды ўдавалася што-небудзь адкласці. Нават ва ўраджайныя гады, бо перакупшчыкі ўвесь час збівалі цэны.

Завялася капейка ў кішэні, калі Андрэй Пелех пераехаў у Буэнас-Айрэс і знайшоў працу на тэкстыльным камбінаце. Але, самі ведаце, якія былі тыя, саракавыя гады...

Тыя гады былі цяжкімі для Савецкага Саюза, для многіх іншых краін: ішла другая сусветная вайна. З газет ведалі Пелехі (яны ў гэты час, кінуўшы сваю зямлю, перабраліся ў аргенцінскую сталіцу) аб нялёгкай барацьбе з фашызмам. Перажывалі за сваіх блізкіх, сэрца балела за Бацькаўшчыну, якую рабаваў і паліў вораг. І Пелехі, як і іншыя суайчыннікі і многія простыя аргенцінцы, ахвяравалі, што маглі, у фонд дапамогі Савецкаму Саюзу. Давалі рашучы адпор усякім вырадкам — нацыяналістам, якія прадракалі пагібель Савецкаму Саюзу.

— Свой дом у сталіцы. Параўнальна высокія заробкі. Паканіліся старэйшыя браты, сталі жыць у асобных кватэрах. Што яшчэ патрэбна для чалавека? Але раптам вы, Андрэй Іванавіч, з бацькам вырашылі пасля заканчэння другой сусветнай вайны вярнуцца...

— Чаму вы лічыце — раптам? — з пытання пачынае тлумачыць Андрэй Пелех. — Там, дзе мы жылі, паняцце «шчасце» вельмі адноснае. Сёння ты пан, а заўтра — жабрак. Але нават не страх за свой заўтрашні дзень прымусіў нас пакінуць Аргенціну. Колькі сябе помню, бацька, маці, старэйшыя браты кожны дзень згадвалі Радзіму. Я, як ужо гаварыў, яе не памятаў, бо быў малы, калі мае бацькі выязджалі. Але з іх расказаў ведаў, што няма нічога даражэй за тыя месяціны, дзе нарадзіўся.

У снах я бачыў лясы, палі, нават балоты. Бы вырас сярод іх. Нейкая таямнічая сіла прыцягвала мяне.

І, заўважце, ніякія ўмовы тых жа нацыяналістаў не змаглі перашкодзіць нам вярнуцца сюды.

Нам казалі, што камуністы адразу кінуць нас у турму, што будзем жабракамі ў Саветах, што яшчэ пашкадуем...

У турму нас не кінулі. Калі ж браць матэрыяльны бок, то тут, трэба сказаць, манна нябесная на нас таксама не насыпалася: нямнога часу прайшло пасля вайны. Мы жылі, як і ўсе тут у тыя цяжкія гады, але не галадалі. У рэшце рэшт, як кажуць, усё стала на сваё месца. Цяпер у мяне добрая кватэра ў сталіцы, любімая работа — працую фрэзероўшчыкам на Мінскім авіярамонтным заводзе. Ад людзей навагу маю. Дзеці скончылі інстытуты, сталі, кім хацелася, таксама працуюць на сваіх спецыяльнасцях. Жывём, адным словам, без страху за сваю будучыню.

— Андрэй Іванавіч, вось вы казалі, што радзіма ваша на Ровеншчыне — Украіна...

— Не працягвайце далей. — адразу перапыніў мяне Андрэй Пелех. — Я добра зразумеў ваша пытанне. Вы, унэўнены, хацелі спытаць, а як я стаўлюся да Беларусі, дзе цяпер жыву, да той жа Аргенціны, дзе прайшлі мае дзіцячыя і юнацкія гады?

— Іменна аб гэтым.

— Лічыце, што ў мяне тры радзімы. Кожная дарагая. На Украіне я з'явіўся на свет. Там пахаваны мае продкі. У Беларусі я спаўна пазнаў шчасце жыцця, моцна і глыбока пусціў тут карані... Прабачце за чыстасардэчнае прызнанне, але не мачыха для мяне і Аргенціна. Там я ўпершыню зразумеў, што значыць быць рабочым, там стаў камуністам. Разам з аргенцінцамі змагаўся за шчасце працоўных. У Буэнас-Айрэсе засталіся мае пляменнікі, пахаваны дарагія мне людзі.

— Не губляеце, значыць, сувязь з Аргенцінай?

— Ніяк нельга. — першы раз за ўвесь час гутаркі пажартаваў Андрэй Пелех. — У Мінску я ажаніўся з сястрой вядомага ў нас кампазітара Сяргея Картэса, сям'я якога таксама доўгі час жыла ў Аргенціне.

У Мінску, у кансерваторыі, праходзіў стажыроўку аргенцінскі музыкант Рыкарда Хіменес. Цэлы год ён заходзіў да мяне на кватэру. Часта ўспаміналі пра яго радзіму. Ад'язджаў Хіменес у Аргенціну ў 1984 годзе з вялікай неахвотай. Казаў: «Калі б

не сям'я, то назаўсёды застаўся б у СССР. Які тут цудоўны народ! Аб такой краіне можна толькі марыць».

— А як часта вы самі ездзіце ў Аргенціну?

— Тут праблемы няма. Ёсць ахвота і час — атрымаваць візу і на самалёт...

— Вашы ўражанні ад гэтай, апошняй паездкі.

— Прызнацца, прыехаў з Аргенціны з неспакойнай душой. Многія сябры засталіся без працы. Сустрэў мяне пляменнік і ўстрыжана сказаў: «Толькі што ў нас у Буэнас-Айрэсе, закрываў аўтамабільны завод. На вуліцы — 10 тысяч рабочых. Хаця б і мне не застацца без працы...»

Дзіўна неяк, Аргенціна з'яўляецца буйнейшым па-стаўшчыком мяса на сусветным рынку. Такое ўражанне, што ўся тэрыторыя як бы падзелена на квадраты, абнесеныя калючым дротам, за якім пасвяцца тысячныя статкі жывёл. Але яны належаць не аргенцінцам, а замежным фірмам. І зусім фантастычным здаецца, што мяса каштуе вельмі дорага — у некалькі разоў даражэй, чым у нас. Хаця чаму здзіўляцца? З кожным годам у Аргенціне даражэе ўсё: кватэры, хлеб... Добрага, як бачыце, мала.

Парадоксы, як кажуць, на кожным кроку. Аргенціна, напрыклад, мала каму ў свеце ўступае па пакаладах карысных выкапняў. Здавалася б, здабывай іх, развівай прамысловасць, эканоміку...

— Здабываць то здабываюць, — з горыччу гаворыць Андрэй Іванавіч. — Але ізноў жа пытанне: хто?.. Замежныя фірмы. Усё багацце дастаецца ім. Абкрадаюць яны краіну. І як вынік: Аргенціна на сённяшні дзень мае мільёны і мільёны доўгу буйным капіталістычным дзяржавам.

Праўда, пасля змены ўрада ў 1984 годзе прымаюцца захады для паляпшэння становішча простых аргенцінцаў, а таксама для таго, каб зменшыць замежны доўг краіны.

...Прайшоў не адзін дзесятак год, як Андрэй Пелех прыехаў у Савецкі Саюз. Мае ўсё, каб шчасліва жыць: дружную і моцную сям'ю, працу па душы. Галоўнае, што заўтрашні дзень не трэба чакаць з трывогай. У заўтрашнім дні ён унэўнены. І сваім, і сваіх дзяцей.

Але, лічыць Андрэй Пелех, якім бы шчаслівым ні было яго жыццё, ён не мае права забываць і Аргенціну. Тую краіну, якая ў цяжкую гадзіну дала прытулак іх сям'і. Там, за акіянам, засталіся не толькі родныя, сябры, але і часцінка яго сэрца, якое заўсёды шчыміць, калі адтуль прыходзяць сумныя весткі.

Яўген ТУРАЙКЕВІЧ.

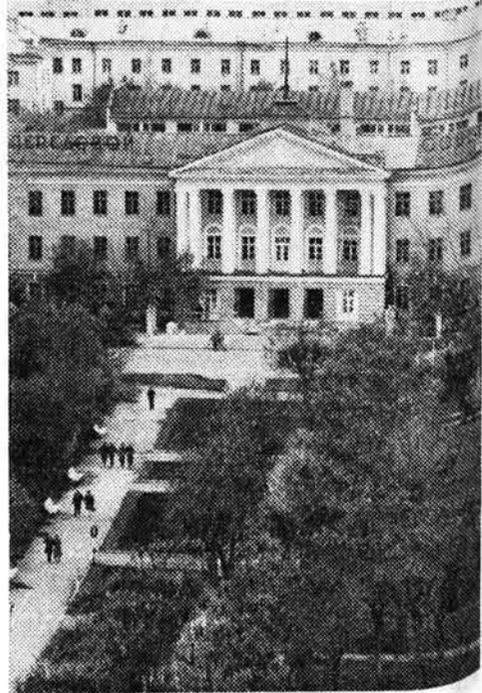
НА ПРОСТОРАХ РОДИНЫ

Иркутск и Йошкар-Ола — эти два советских города расположены далеко друг от друга и имеют между собой мало общего. Тем не менее мы публикуем их снимки рядом. Города очень похожи своей судьбой, своим прошлым и настоящим. За годы Советской власти и особенно в послевоенное время они получили стремительное развитие, как бы заново родились.

Иркутск стал крупным промышленным, научным и культурным центром Сибири. В городе выросло много новых микрорайонов. Старые постройки сносятся, но дома, представляющие интерес как памятники деревянного зодчества, бережно сохраняются. В Иркутске старинные здания соседствуют с новыми. Один из районов города, перекресток улиц Ленина и Дзержинского, вы видите на первом снимке.

На втором снимке — здание политехнического института в Йошкар-Оле. Этот город является столицей Марийской Автономной Советской Социалистической Республики. Она расположена на Средней Волге.

За годы Советской власти марийский народ пережил стремительный взлет. В республике выпускаются электронные автоматические приборы, полупроводниковые выпрямители тока, радиодетали, холодильное оборудование, лесные комбайны, целлюлоза, бумага, искусственные кожи... От сохи — к аграрно-промышленным комплексам, от сплошной неграмотности — к сети школ, техникумов, вузов, созданию национальной литературы и искусства.

НАУЧНО-ТЕХНИЧЕСКИЕ КОНТАКТЫ СССР — ЗАПАД

ВЫГОДНО
ВСЕМ

Около 60 государств, из них 20 — развитые капиталистические страны, сотрудничают сегодня с Советским Союзом в научно-технической области. Характерная особенность этих научно-технических связей заключается в том, что они, как правило, строятся на долгосрочной основе. Сейчас, скажем, такие контакты Советский Союз осуществляет в рамках 64 межправительственных соглашений о научно-техническом и экономическом сотрудничестве и 20 долгосрочных перспективных программ, рассчитанных на 10-летний и более длительный период. Межправительственные соглашения заключены практически со всеми развитыми капиталистическими странами Европы и США, Канадой, Японией и Австралией. С отдельными странами помимо общих действуют так называемые специализированные межправительственные и межведомственные соглашения по отдельным областям науки и техники. Наибольшее число соглашений заключено Советским Союзом с Францией и США.

Межправительственные соглашения и долгосрочные программы устанавливают общие принципы и основные направления сотрудничества. В то же время они оказывают влияние на организацию и разработку тематики сотрудничества на всех уровнях, начиная от национальных научных организаций, учреждений, университетов, кончая организациями и фирмами в сфере производства и торговли.

Помимо межправительственных и межведомственных соглашений или в их развитие с организациями и частными фирмами капиталистических стран советские организации и объединения заключают соглашения и протоколы о научно-техническом сотрудничестве в определенных узких областях той или иной сферы научной деятельности или производства. Число подобных договоров, заключаемых обычно на 3—5 лет, достигает в настоящее время 300.

Научно-техническое сотрудничество СССР — Запад реализуется в таких формах, как проведение совместных исследований и разработок, научная и производственная кооперация, обмен лицензиями и «ноу-хау», совместное испытание машин и оборудования и новых материалов, обмен информацией, ознакомительные поездки, проведение выставок, семинаров и симпозиумов. Часто научно-технические обмены приводят к сотрудничеству на коммерческой основе.

Наиболее активно в настоящее время развиваются научно-технические контакты СССР с ФРГ, Францией, Италией, Финляндией, Швецией, Швейцарией, Австрией. В сотрудничестве принимают участие такие всемирно известные концерны и фирмы, как «Маннесманн», «Сименс», «Крупп», «Гильдемайстер», «Хехст», «БАСФ» (ФРГ), «Рено», «Рон-Пуленк», «Альстом-Атлантик» (Франция), «ФИАТ», «Монтэдисон», «ЭНИ», «Финсидер» (Италия), «Шелл», «Ай-Си-Ай» (Великобритания), «Сйба-Гейги» (Швейцария), группы «Мицуби», «Мицубиси», «Сумитомо» (Япония), «Вартсилля» (Финляндия)...

До недавнего времени с советскими организациями активно сотрудничали и крупные американские компании «Дженерал электрик», «Монсанто», «Дрессер индустриал», «ИТТ», «Хьюлетт Паккард» и др. Было бы нелепым думать, что они сотрудничают с советскими организациями, руководствуясь какими-либо другими принципами, кроме выгоды. Начиная со второй половины 70-х годов администрация США под надуманными, в основном политическими, предлогами приняла ряд мер, ограничивающих научно-технические связи с Советским Союзом. При этом главным доводом выдвигалось, будто эти контакты более выгодны СССР, чем США.

Надуманность этого тезиса очевидна. Он противоречит известным оценкам и высказываниям многих ученых и авторитетных представителей США. Вот, например, оценка сопредседателя Смешанной советско-американской межправительственной комиссии по научно-техническому сотрудничеству Френка Пресса, которую он изложил в Конгрессе США в 1980 году: «Совершенно очевидной и прямой выгодой, полученной обеими сторонами в одинаковом размере, является углубление научных знаний. Конечно, мы произвели расчеты и пришли к заключе-

нию, что прямой выгоды от сотрудничества Соединенные Штаты получают больше... Эксперименты по магнитогиродинамике в советском Институте высоких температур обеспечили получение ценной информации, которая поможет в конструировании и строительстве своей собственной МГД-установки.

Мы получили от Советского Союза технологию очистки сточных вод, на разработку которой у нас, по оценке наших экспертов, понадобилось бы истратить 55 миллионов долларов. Информация в области термоядерного синтеза, полученная в результате сотрудничества, сэкономила Соединенным Штатам до 2 лет на экспериментальные работы и около 10 миллионов долларов. Подобные конкретные примеры имеются также и в других областях сотрудничества, как, например, в области здравоохранения, исследований Мирового океана и космических исследований».

Интерес к советской технологии за рубежом возрастает из года в год. Показателем этого служит, к примеру, рост экспорта советских лицензий. В США и в ряде других стран широко используются советские технологические процессы в химии и нефтехимии, черной и цветной металлургии, фармацевтике и других областях. На сегодняшний день Советский Союз продал Соединенным Штатам больше лицензий, чем купил у них. Американскими фирмами приобретена, например, советская лицензия на систему испарительного охлаждения доменных печей (авторитетными западными специалистами эта система оценивается как новый этап в металлургии, сравнимый по значению с появлением конвертеров). Высокую оценку на Западе получил закупленный у СССР аппарат по сварке трубопроводов, революционизирующий процесс строительства крупных газовых магистралей. Ряд фирм США и других стран приобрели советскую лицензию на технологию подземной газификации угля, на использование электромагнитного способа разливки меди и др.

В тематике сотрудничества СССР со странами Запада важное место занимают фундаментальные и прикладные исследования в областях, имеющих глобальное значение (медицина, наука о Земле, Мировой океан, энергетика, транспорт и т. п.). Так, разрабатывается ряд крупных научных проектов в рамках соглашений между Академией наук СССР и Национальным центром научных исследований Франции, с Академией наук Финляндии. В частности, успешно осуществляется советско-французское сотрудничество в области цветного телевидения, сейсмологии, энергетике, космоса. В настоящее время советские и финские ученые участвуют в реализации более 90 совместных проектов в таких областях, как энергетика, металлургия, строительство, сварка, геофизика, кибернетика...

Специалистами СССР и итальянской фирмой «Прессиндустрия» в 1983 году было разработано оборудование для получения бутил-каучука в растворе (разработана принципиально новая конструкция полимеризатора и рекуператора холода). Использование новой разработки дает высокий экономический эффект. Конструкция полимеризатора совместно запатентована в СССР, Италии и в ряде других стран, в том числе в США.

В рамках сотрудничества с Национальным угольным управлением Великобритании создан образец автоматизированного проходческого комбайна для твердых пород. По своим техническим характеристикам эта машина уникальна и не имеет аналогов в мировой практике угледобычи.

В течение ряда лет успешно осуществляются научно-технические контакты советских организаций в области создания новых полимерных материалов с французской компанией «Рон-Пуленк» и итальянским концерном «Монтэдисон», дающее значительные выгоды обеим сторонам. В сотрудничестве с западногерманскими фирмами «Вендт», «Гильдемайстер», «Эль-Шлифф» налажена разработка и производство на основе кооперации ряда токарно-карусельных и плоскошлифовальных станков с ЧПУ высокой надежности и производительности труда.

Советские планы экономического и социального развития создают объективные предпосылки для дальнейшего расширения научно-технических связей с заинтересованными в том странами. Поэтому в СССР с оптимизмом оценивают перспективы научно-технического сотрудничества с капиталистическим миром в целом.

Начальник Управления
Государственного комитета СССР
по науке и технике
Николай БОРИСОВ.
(АПН).

Весна на полеской реке Терюхе.

Фото А. ФЕДИНА.

НЕ ВООРУЖЕНИЕ ВМЕСТО РАЗВИТИЯ, А РАЗОРУЖЕНИЕ
ДЛЯ РАЗВИТИЯ

ВОПРОКИ ЗДРАВОВОМУ СМЫСЛУ

В Политическом докладе ЦК КПСС XXVII съезду партии, с которым выступил М. С. Горбачев 25 февраля сего года в Москве, получила дальнейшее развитие выдвинутая СССР целостная программа полной ликвидации до конца столетия ядерного и другого оружия массового уничтожения. По своим масштабам и значению эта программа историческая. Ее осуществление открыло бы перед человечеством принципиально новую полосу развития, возможность сосредоточиться только на созидании.

Переход к активным шагам по прекращению гонки вооружений и их сокращению является необходимой предпосылкой для решения глобальных проблем: сохранения среды обитания человека, изыскания новых источников энергии, борьбы с экономической отсталостью, голодом и болезнями.

Однако вашингтонская администрация пока остается глуха к советским призывам остановить гонку вооружений, оздоровить обстановку. Она не проявляет готовности приступить на деле к решению кардинальных проблем ликвидации ядерной угрозы. Больше того, Белый дом провозгласил намерение продолжать свой милитаристский курс. Известно, что ассигнования на военные программы, прежде всего на модернизацию стратегических ударных сил, планируется увеличить на 12 процентов в новом финансовом году и на 42 процента до 1991 года.

Взвешивание гонки вооружений, планы милитаризации космоса не только создают угрозу жизни человечества, но и отвлекают гигантские ресурсы от нужд развития. Взять, к примеру, проблему внешней задолженности развивающихся стран Западу. Ныне она достигла суммы порядка одного триллиона долларов. В то же время 800 миллиардов долларов ежегодно расходуются в мире на вооружения, хотя известно, что в развивающихся странах 400 миллионов человек систематически недоедают, ста миллионам детей грозит голодная смерть, 30 процентов детей лишены возможности учиться.

СССР и другие социалистические страны расценивают помощь в решении проблемы голода и болезни как один из неотъемлемых элементов преодоления отсталости освободившихся государств, что возможно лишь в условиях мира и разоружения. В то же время США и некоторые другие капиталистические страны используют программы своей продовольственной помощи в качестве нового «нетрадиционного» оружия для реализации экспансионистских замыслов. Так, министр сельского хозяйства США в 1985 году открыто заявил, что продовольственная помощь — наилучший метод привязывания других стран, которые-де, становясь все более зависимыми, будут стараться

«не разочаровывать» Америку.

На этом фоне похвальбы «нетрадиционным» оружием невольным упреком экспансионизму Вашингтона прозвучали слова вынужденного признания президента США в его послании конгрессу 4 февраля сего года: «Тяжелое положение американских бедняков становится еще более ужасающим». Но это — лишь частичка правды. Умалчиваются данные американских профсоюзов о том, что до 40 процентов населения США живет в бедности или на ее грани, что именно в нынешнее президентство каждый четвертый ребенок самой богатой капиталистической страны ложится спать голодным, что за последние пять лет в этой стране больше детей умерло от нищеты, чем погибло американцев в годы «грязной войны» в Индокитае.

Бремя военных расходов очевидно и при рассмотрении других сторон действительности в тех же США с хронической для них безработицей. По подсчетам профсоюзов этой страны, затраты в один миллиард долларов обеспечивают 58 тысяч рабочих мест на военных объектах, но могли бы создать 83 тысячи таких мест на транспорте или 84 тысячи в строительстве. Перечень подобных цифр можно было бы продолжить. Ограничимся еще двумя. На каждого жителя Земли приходится количество взрывчатки, эквивалентное четырем тысячам килограммов тротила, и одновременно на душу населения недостает 300 килограммов продовольствия в расчете на год.

Все это находится в вопиющем противоречии со здравым смыслом, и создавшемуся положению дел надо положить конец. На смелую навязанную милитаризмом принцип — вооружение вместо развития — должен прийти обратный порядок вещей — разоружение для развития. Петля триллионного долга, которая душил сейчас десятки стран, — это прямое следствие гонки вооружений. Как подчеркнул М. С. Горбачев на форуме советских коммунистов, «200 с лишним миллиардов долларов, ежегодно выкачиваемых из развивающихся государств, и практически такой же объем военного бюджета США в последние годы... — не случайное совпадение».

В таком контексте предстают две концепции, выражающие суть политики двух социально-экономических систем. С одной стороны, прямая угроза всему живому на Земле, сохранение и ужесточение неокolonиальной сверхэксплуатации, с другой — искренняя заинтересованность в предотвращении катастрофы, готовность идти по пути решения глобальных проблем, сознание ответственности за обеспечение будущего человечества.

Александр РЯБОВ,
доктор философских наук.
(АПН).

ВЫДАТНЫ МАЙСТАР ГРАВЮРЫ

ДА 100-ГОДДЗЯ
З ДНЯ НАРАДЖЭННЯ
У. ФАВОРСКАГА

«З часоў Дзюрэра мастацтва гравюры не ведала такога майстра з такім маштабам таленту». Так сказаў пра Уладзіміра Фаворскага славыты рускі скульптар Сяргей Канёнкаў.

«Я пабываў у гэтага выдатнага мастака і быў уражаны ўбачаным, — прызнаваўся англійскі мастацтвазнаўца Эрык Эсторык. — Я адкрыў для сябе аднаго з самых цікавых графікаў Еўропы».

Пачынаючы з 20-х гадоў, амаль на ўсіх міжнародных аглядах і сусветных выстаўках гравюры Фаворскага адзначаюцца Гран пры і залатымі медалямі. Яго мастацтва аказвае ўплыў на творчасць многіх графікаў Еўропы, Амерыкі, Азіі. Крытыкі называюць яго «славутым», «вялікім», «непараўнаным». У гэтых гучных эпітэтах няма ніякага перабольшання. Фаворскі сапраўды адзін з тых майстроў, што нараджаюцца раз у стагоддзе. Ён і сёння паўстае як мастак-гігант, хаця ўсё яго жыццё і дзейнасць, аблічча і манеры заўсёды вызначаліся сціпласцю і прастотай, той прастотай, што ўлашчывае толькі сапраўды значным людзям.

Чалавек энцыклапедычных ведаў, Фаворскі цудоўна разбіраецца ў літаратуры, гаворыць на некалькіх замежных мовах, выдатна ведае старажытнарускі мастацтва, мастацтва італьянскага і нямецкага Адраджэння. Ды і сам ён сваёй рознабаковасцю, універсалізмам нагадвае майстроў Адраджэння: працуе як ілюстратар, выконвае гравюры на дрэве і лінолеуме, стварае жывапісныя партрэты і пейзажы, фрэскі і мазаікі, выступае як мастак тэатра, робіць керамічныя талеркі і дэкаратыўную скульптуру. І ніколі не падзяляе мастацтва на высокае і нізкае. Ва ўсім, з чым сутыкаецца мастак у сваёй творчасці, ён шукае вышэйшы сэнс, прытрымліваецца самых высокіх паняццяў гуманізму.

Падобна вялікаму Гюставу Дарэ, ён ілюструе дзесяткі і дзесяткі кніг пісьменнікаў усіх часоў і народаў. Але не проста ілюструе. Сэрцам і розумам спасцігае сэнс напісанага, ствараючы дасканалы і гарманічны вобраз-эквівалент, раўназначны слову аўтара, які жыве з гэтым словам адзіным жыццём. Фаворскага называюць «архітэктарам кнігі»: ён заўсёды імкнецца надаць ёй своеасаблівае мастацкае аблічча.

Выдатны мастак стварае гравюры да твораў Пушкіна, Шэкспіра, Лермантава, Талстога, Дастаўскага, Бэрнаса, Гётэ, Гоголя, Крылова, Прышвіна, Маршака, ілюструе біблейскую кнігу «Руф», рускія быліны, «Слова аб палку Ігаравым», кнігі Дантэ, Франса, Мерымэ, Дзікенса... Лягчэй, напэўна, пералічыць тых пісьменнікаў, каго ён не ілюструе, да твораў якіх не звяртаецца.

Да шэдэўраў Фаворскага адносяць гравіраваны партрэт Дастаўскага, ілюстрацыі да «Слова аб палку Ігаравым», да «Барыса Гадунова» і «Маленькіх трагедый» Пушкіна. «Яго мастацтва, — піша адзін з крытыкаў, гаворачы аб гэтых работах, — не грывіць, не зьяе, а спакойна, ціха, нетаропка ўваходзіць у ваша жыццё і ўжо назаўсёды як бы становіцца часткай вашай душы, яе вечным спадарожнікам».

Не памыляцца тыя, хто ўявіць сабе Фаворскага кансерватыўным «кніжным пустэльнікам», няхай і геніяльным. Як адзначаў адзін з даследчыкаў, «гэты пустэльнік дзёрзкасцю сваіх пабудов быў здольны паспрачацца з рэфарматарамі самага радыкальнага напрамку». Яго смелыя доследы і адкрыцці не зводзіліся да тэхнічных навінак, а закраналі асновы мастацтва. Таму і замацавалася за Фаворскім вызначэнне — «Сезан сучаснай ксілаграфіі».

Почырк Фаворскага, нягледзячы на «знешнюю звычайнасць», зусім асаблівы. Ён віртуозна карыстаецца скупымі выяўленчымі сродкамі. Чорнае і белае набываюць у яго гравюрах значэнне, якое выходзіць за рамкі колеру. З іх дапамогай ён перадае не толькі пачуцці, адчуванні, але і філасофію — сваю і сваіх герояў, чысціню імкненняў адных, змрок душы іншых. У кожнай сваёй рабоце Фаворскі розны, і ў кожнай застаецца самім сабой. Яго заўсёды лёгка пазнаць, гэтак жа лёгка, як Дам'е, Эль Грэка, Каро, Рэнуара, Мадільяні.

У чым сакрэт яго славы і поспеху? Напэўна, у тым, што ён шчыра любіць мастацтва. І працаваў заўсёды з асалядай і радасцю і ў самім гэтым задавальненні бачыў найвышэйшую ўзнагароду за працу. Нішто вялікае ў нашым жыцці не робіцца без страснага захаплення, і нішто вялікае ніколі не бывае дасягнута без энтузіязму. Недарма Дантэ, якога так цэніць Фаворскі, змяшчаў раўнадушных у самым страшным коле пекла.

Што сказаць пра біяграфію вялікага гравёра? Ёй можна прысвяціць дзесяткі старонак, можна і некалькі радкоў. Нарадзіўся ў Маскве. Паходзіць з сям'і мастакоў. Вучыўся ў Маскве і Мюнхене. Любіў Расію і людзей. Схіляў галаву перад Андрэем Рублёвым і Джотам. Працаваў, пакуль рукі маглі трымаць шыгель і іголку, а затым вымушаны адпачынак прысвяціць не сумным разважанням, а дзецям — дыктаваў для іх кнігу «Расказы мастака-гравёра»...

Біяграфія яго закончылася 28 снежня 1964 года, і з гэтага моманту пачынаецца яго бесмяротнасць.

Гаўрыіл ПЕТРАСЯН.

НОВАЕ АБ ПАЎЛУ ШПІЛЕЎСКИМ

ЯК ПРЫРОДЖАНЫ БЕЛАРУС

Лёс да яго быў не вельмі спагадлівым. Улюбёны ў роднае беларускае слова, не мог ён, як таго хацеў, цалкам аддацца творчаму выбару — вывучэнню духоўных скарбаў свайго народа. Ды і жыццёвы шлях Паўла Шпілеўскага — аб ім наша гаворка — абарваўся дачасна, у няпоўныя шаснаццаць гадоў. Не пабачыў свету слоўнік беларускай мовы, над якім працаваў Шпілеўскі не адзін год, паздзейснымі засталіся іншыя яго задумы. На жаль, і жыццянёс аўтара «Падарожжа па Палессі і Беларускім краі» дасюль малавядомы. «Ні сябры, ні сваякі не захавалі багатага і цікавага, трэба думаць, архіва Шпілеўскага. Таму цяжка сёння ацаніць ва ўсіх дэталях яго біяграфію».

Сваякі не пакінулі, то праўда. Але ж недзе павінны быць яны, сляды па першым беларускім этнографіі і пісьменніку. Кажуць жа: рукапісы не гараць. Прыгадаўся гэтыя крылатыя словы, калі ў зале рукапісаў Ленінскай бібліятэкі ў Маскве мне патрапіла натрапіць на пабляжы ад часу старонкі, пісанья дробным рупным почыркам П. Шпілеўскага. З удзячнасцю падумалася пра Генадзія Кісялёва, аўтара толькі што цытаваных радкоў. Нястомнага літаратурнага шукальніка, здатнага сваімі знаходкамі ўзрушыць і падштурхнуць чытача на сцвяжкі пошукаў забытых ці загубленых крыніц.

Рукапісаў Шпілеўскага, пра якія гаворка, няма. Гэта арыгіналы «Даследавання аб ваўкалаках. На падставе беларускіх паданняў», «Народных прымавак з тлумачэннем іх паходжання і значэння», «Варшаўскіх вестак» (аб навінках літаратурнага і тэатральнага жыцця польскай сталіцы на пачатку 50-х гадоў XIX стагоддзя), «Старажытных звычаяў. Археалагічных адкрыццяў» (этнографічныя замалёўкі з польскага побыту і звесткі пра археалагічныя раскопкі старажытнага славянскага паселішча ў ваколіцах Каліша і залатаруднай капальні пад Кельцамі). Усе гэтыя працы адрасаваліся аўтарам у часопіс «Москвітынін», дзе і былі надрукаваны (1852—1853), хаця не ўсе з іх дачкаліся належнай увагі даследчыкаў. Напрыклад, тыя ж «Варшаўскія весткі» — шчырае кароценькае эсэ аб творчасці пісьменнікаў Ю. Каржанеўскага, І. Крашэўскага, В. Мацееўскага, аб тэатральных захапленнях жыхароў польскай сталіцы. Цікавая старонка да гісторыі беларуска-польскага культурнага ўзаемадзеяння! І нарэшце, арыгіналы чатырох лістоў Паўла Міхайлавіча да выдаўца «Москвітыніна», вядомага рускага гісторыка М. Пагодзіна. Усяго толькі дзвінаца з невядомай нам эпістэлярнай спадчыны Шпілеўскага. Але дэталі вельмі каштоўная для ажуўлення асобы аднаго з нашых Пачынальнікаў. На гэтай дэталі і затрымаемся.

У першым лісце, адпраўленым з Варшавы 31 мая 1852 года разам з падазенымі вышэй матэрыяламі, Шпілеўскі выказвае гатоўнасць да сталага супраціўлення з маскоўскім часопісам. Прапанаваныя творчыя паслугі датычылі выключна вывучэння Беларусі («прадмет амаль не крануты ў нас!»): «Ад Вашых адносінаў, — звяртаецца да Пагодзіна, — будзе залежаць мая шчырая стараннасць у да-

лейшым... Скажу не хвалічыся, што ўва мне Вы знойдзеце нястомнага руплівага працаўніка. Калі спатрэбіцца, я нават перабярэся ў Маскву, — ды вось бяда: у Маскве цяжка знайсці службу, туды толькі жаніцца едуць, прабачце за такую думку». У канцы адрас: Паўлу Міхайлавічу Шпілеўскаму, старэйшаму настаўніку Варшаўскага вучылішча; вуліца Доўгая, 589. Гэтая вуліца дасюль пад сваёй першапачатковай назвай «Дзуга», знаходзіцца ў цэнтры Варшавы, у межах Старага Мiesta.

Неўзабаве, 3 жніўня, адпраўляецца наступны ліст, але ўжо з Пецярбурга, куды Шпілеўскі пераехаў, мабыць, у пошуках месца, якое больш спрыяла б яго творчым планам. Аднак знайсці справу па душы аказалася няпроста, ды і клімат Паўночнай Пальмеры, мяркуючы па пісьму, не аднавідаў здароўя. І Пагодзіна, уплывовага ў навукова-літаратурных колах чацвёртага стагоддзя, прасіць аб пратэцыі ў Маскве. Жаданне Паўла Міхайлавіча сціплае і зразумелае: мець службу, дастатковую на кавалак хлеба і не тлумную для літаратурных заняткаў. — настаўнікам гімназіі ці бібліятэкарам даследчай установы, «нават пры якім колечы навуковым вяліможы». Як у Маскве рэагавалі на просьбу, невядома.

Але з наступнага ліста (10 лютага 1853) можна зразумець, што Пагодзін спагадаў абставінам свайго новага карэспандэнта і рэкамендаваў таго І. Давыдаву, вядомаму філалагу, акадэміку Пецярбургскай Акадэміі навук Шпілеўскі выказвае падзяку за гэтую ласку і паведамляе, што кіраўніцтва Акадэміі прыняло складзены ім «Зборнік слоў беларускай гаворкі», даручыўшы разгледзець яго акадэміку Я. Брэднікаву-Яму ж, Шпілеўскаму, было даручана склаці для Акадэміі «Праграму вывучэння беларускай гаворкі». Кіраўніцтва Акадэміі, чытаем далей, зацікаўлена ў чалавеку, здольным склаці слоўнік гэтай гаворкі, і, на думку Давыдава, прызнаецца Шпілеўскі, «я зусім падрыхтаваны да гэтага занятку як прыроджаны беларус і як аўтар некалькіх артыкулаў адносна беларускай гутаркі». З ліста даведваемся, што адначасова на ролю ўкладальніка беларускага слоўніка быў вылучаны яшчэ С. Мікуці і што канчатковае рашэнне было пакінута за міністрам народнай асветы. Зацікаўлены ва ўзмацненні свайго навуковага аўтарытэту, Павел Міхайлавіч просіць прысвятіць друкаванне ў «Москвітыніне» дасланага раней артыкула «Аб ваўкалаках». Асабліва ён заклочаны ўтрыманнем дакладнасці ў загаловку менавіта ў словах «На падставе беларускіх народных паданняў». Тут, падкрэслівае ён, «галоўнае — назва «беларускіх», без чаго артыкул «страціць нададзенае многа значэнне». Следам згадваюцца страты ў нейкай з ранейшых публікацый «Москвітыніна», дзе, як зазначае П. Шпілеўскі, былі выкрэслены словы «Беларусь», «беларускі». Просіць таксама змясціць, не змяняючы, невялічку прадмову да артыкула. Скажам адразу: з воляй аўтара рэдакцыя палічылася — і загаловак з прадмовай, і тэкст артыкула былі надрукаваны аднаведна арыгіналу, калі не лічыць адной невялічкай купоры.

НА МОВАХ СВЕТУ

БАЛГАРЫЯ

Сафійскае выдавецтва «Отечество» выпусціла апошні Уладзіміра Караткевіча «Дзікае паліванне караля Стаха».

Як толькі ў балгарскім друку пачалі з'яўляцца першыя творы беларускага пісьменніка, крытыка аднадушна прадракала яму папулярнасць у шырокага чытача.

Сёння мы можам гаворыць, што гэтыя словы спраўдзіваюцца. Адна за другой выходзяць у Балгарыі кнігі Уладзіміра Караткевіча. Разам з «Дзікім паліваннем караля Стаха» балгарскі чытач на сваёй роднай мове мае кнігі «Чазенія», «Паром на бурнай рацэ», «Чорны замак Альшанскі».

КУБА

У 1983 гдзе Беларусь на ведаў вядомы кубінскі паэт, галоўны рэдактар часопіса «Уніён» Ота Фернадэс. Тады, у час сустрэчы ў Саюзе пісьменнікаў БССР, было дамоўлена аб узаемным літаратурным абмене.

У адным з сваіх нумароў за мінулы год часопіс «Уніён» адвёў значнае месца беларускай сучаснай паэзіі. На яго старонках змешчаны падборкі вершаў Аркадыя Куляшова, Максіма Танка, Пімена Панчанкі, Ніла Гілевіча, Рыгора Барадуліна, Васіля Зуенка. На іспанскую мову творы беларускіх паэтаў пераклаў Карлас Шэрман. Ён жа пераклаў на беларускую мову

цыкл твораў Ота Фернадэса, які надрукаваны на старонках штогодніка «Далягяды». Падборка вершаў з сучаснай кубінскай паэзіі пад назвай «Гімны жыццю, змаганню, надзеі», перакладзеных Анатолем Вярцінскім, таксама змешчана на старонках чарговага нумара «Далягяды».

МАНГОЛІЯ

Улан-батыскае выдавецтва «Улсын хэвлэлийн газар» выпусціла зборнік беларускіх апавяданняў. Аўтар уступнага артыкула Г. Амар прадастаўляе чытачу кожнага з празаікаў, чые творы ўключаны ў кнігу, а таксама каратка гаворыць пра вытокі беларускага сучаснага апавядання, дае высокую ацэнку

яго стану на сучасным этапе.

У кнігу ўключаны творы прадстаўнікоў таго пакалення, якое ўжо пайшло ад нас, але жыве сярод нас сваімі класічнымі творамі — Якуба Коласа, Кузьмы Чорнага, Змітрака Бядулі, Максіма Гарэцкага, Міхася Лынькова, Пятруся Броўкі, Івана Мележа, Міколы Лупсякова, сучасных пісьменнікаў старэйшага пакалення — Янкі Брыля, Васіля Быкава, Алены Васілевіч, Аляксея Кулакоўскага, Івана Навуменкі, Яна Скрыгана, Івана Шамякіна і больш маладых — Вячаслава Адамчыка, Анатоля Кудраўца, Івана Пташнікава, Барыса Сачанкі, Міхася Стральцова, Івана Чыгрынава, Алеся Жука.

А. ГАРДЗІЦКІ.

КНІГІ ЯНКІ ПАЧОПКІ НАЙБОЛЬШ ЧЫТАЛІ СЯЛЯНЕ

ПАЭТ І АГРАНОМ

У дзяцінстве мне часта даводзілася праходзіць міма невялікай вёсачкі з прыгожай назвай Летнікі. Знаходзілася яна за тры кіламетры ад маёй роднай вёскі Балбекі, на самай граніцы Шаркоўшчынскага і Глыбоцкага раёнаў. Месца гэта хоць і глухаватае, але надзвычай малюўнічае. Каля самых хат працякала гаманлівая рачулка Лучайка. З двух бакоў да вёскі падступаў густы і прыгожы лес. Тут радзіма паэта Янкі Пачопкі.

Дзяцінства і юнацкія гады паэта прайшлі ў Летніках. У 1913 годзе ён скончыў сельска-гаспадарчы тэхнікум і пачаў працаваць заатэхнікам дэпартамента земляробства па Віленскай губерні. З 1914 па 1917 год служыў у войску. Пасля Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі працаваў аграномам пры Дзісенскім рэўкоме.

У часы беларускай акупацыі Заходняй Беларусі Янка Пачопка працаваў у розных мясцінах: у Вільні ў рэдакцыях беларускіх газет і ў Варшаве, дзе па прапанове паслоў Беларускай сялянска-рабочай грамады быў рэдактарам двухтыднёвіка «Праваслаўны беларус». Пасля вызвалення Заходняй Беларусі працаваў аграномам у Глыбоцкім раёне. У пасляваенны час жыў і працаваў у калгасе «Зара» ў роднай вёсцы Летнікі.

Янка Пачопка быў не толькі аграномам, але і паэтам. Яго вершы друкаваліся ў газеце «Наша ніва», пазней — у іншых беларускіх выданнях. У 1926-1928 гадах быў супрацоўнікам гумарыстычнага часопіса «Маланка», які выдавала ў Вільні з 1926 года Беларуска-сялянска-рабочая грамада, а з 1927 і да канца 1928 года — іншыя прагрэсіўныя арганізацыі. Часопіс адстойваў інтарэсы працоўных Заходняй Беларусі, падтрымліваў і прапагандаваў

Войта выбралі — прагналі: — Беларусь, нельга! — казалі. У радзе гміннай ухвалілі, А ў павеце адмянілі. Няма войта. Маўчыць рада. Дык што ж за правы цяпер, брат!

Ці не знаеш — Самаўрад!

Двухтыднёвік «Маланка» карыстаўся вялікай папулярнасцю ў насельніцтва Заходняй Беларусі. Тыраж часопіса вырас да 3 000 экзэмпляраў. Польскія ўлады ненавідзелі, праследавалі «Маланку». Яны часта яе канфіскавалі і штрафавалі. І тады замест канфіскаваных нумароў выходзілі сатырычныя аднадзёнкі «Пякучая маланка», «Новая маланка». Але збыднелае сялянства Заходняй Беларусі не змагло належным чынам падтрымаць сатырычны часопіс, таму ён у канцы 1928 года спыніў сваё існаванне.

Частка вершаў Янкі Пачопкі,

легенд і народных казак, запісаных на Дзісеншчыне, друкавалася ў «Праваслаўным беларусе» пад псеўданімам Я. Башкір. Але больш увагі і сіл Янка Пачопка аддаваў напісанню кніг па сельскай гаспадарцы, якіх у той час на Беларусі зусім не было. Першая кніжка Янкі Пачопкі па садоўніцтву была выдадзена ў Мінску ў пачатку 20-х гадоў. «Гэта была першая беларуская кніжка па сельскай гаспадарцы не толькі ў Заходняй, але і ва Усходняй Беларусі», — пісаў Янка Пачопка.

У 1923 годзе ў Вільні ў Беларуска-сялянска-рабочай грамадзе выйшла кніжка Я. Пачопкі «Пчолы і як вадзіць іх у рамковых вуллях», якая карысталася вялікай папулярнасцю ў сялян. Былі напісаны таксама кнігі «Малочная карова», «Гародніцтва для сялян».

З маладых гадоў Янка Пачопка вывучаў народную творчасць, збіраў, запісаў народныя казкі, легенды. У 1927 годзе ён перадаў кнігавыдавецтву Клецкіна ў Вільні для выдання рукапіс «Народныя казкі і апавяданні Дзісеншчыны». Кніга была падрыхтавана да друку, але разгром Беларускай сялянска-рабочай грамады спыніў работу. З друку выйшла толькі адна казка «Дурнішча».

У 30-я гады ў гасцінным доме Янкі Пачопкі ў Летніках часта бываў, а часам кватараваў вядомы беларускі мастак Язэп Драздовіч.

Частым госцем у Янкі Пачопкі быў і паэт Міхась Машара, які пасля турмы вярнуўся ў родную вёску Таболы пад Шаркоўшчынай. Доўгімі асеннімі і зімнімі вечарамі сябры чыталі вершы беларускіх паэтаў, народныя легенды і казкі, абмяркоўвалі новыя творы заходнебеларускіх паэтаў.

К. КОЖАН.

пра якую пазней. З ліста усплывае яшчэ адна нечаканая дэталі, высвятленне яе дадало б цікавых штых да партрэта Шпілеўскага-пісьменніка, дакладней, драматурга, да яго літаратурных сувязей, у прыватнасці, з рэдактарам «Современника» М. Някрасавым.

У разглядаемым лісце Павел Міхайлавіч вінаваціцца перад Пагодзіным, што да сёль не здолеў, з-за навуковай занятасці, даслаць абяцаную для часопіса аповесць, хаця і «пачаў было пісаць» яе. Але замест аповесці прапануе для друку «вялікую п'есу» пад назвай «Ранак пані Трамбабум» («Утро госпожи Трамбабум»). «Дасылалым Вам «Ранкам» усяляк хацеў завалодаць рэдактар «Современника», але я лічу абавязкам быць больш карысным Вашаму часопісу». У «Москвитяніне» гэты твор не быў надрукаваны і верагодней за ўсё па жаданню самога аўтара. Бо ў наступным і апошнім з навуковых у архівальным картоне лістоў Шпілеўскага (студзень 1854) ён рашуча просіць вярнуць яму рукапіс п'есы, паколькі не жадае друкаваць яе ў першапачатковым выглядзе, менавіта не хацеў бы зацяпляць асобы рэдактараў «Отечественных записок» і «Северной пчелы». У крайнім выпадку, калі рукапіс ужо ў наборы, просіць выкінуць адпаведныя месцы. На заканчэнне просіць таксама адгукуцца ў «Москвитяніне» на толькі што змешчанае ў «Современнику» «Падарожжа па Палесці і Беларускім краі». Падае на развітанне свой новы пецярбургскі адрас: Праўленне Галоўнага педагогічнага інстытута, куды ён, Шпілеўскі, прыняты на службу «па хадайніцтву» Івана Давыдава.

Рэцэнзіі «Москвитяніна» Шпілеўскі не чакаўся. Яго «Падарожжа...», як і артыкулы, дасланыя ў маскоўскі часопіс, сцвярджалі гістарычна-нацыянальную самабытнасць беларускага народа і аб'ектыўна аспрэчвалі ідэю афіцыйнай народнасці, якую праводзілі «Москвитянін» і яго рэдактар. Не выключана, што рэдакцыя не палічыла мажлівым залішне акцэнтаваць сваю прыхільнасць да аўтара, чый беларускі голас і без таго надта ж выразна ўжо прагучаў са старонак «Москвитяніна».

Вяртаючыся ж да фактаў, трэба сказаць яшчэ пра згаданую купюру ў прадмове да «Ваўкалакаў» (друкаваная частка прадмовы падрабязна агаворана ў артыкуле Г. Кісялёва). «Сапраўды, — заўважае Шпілеўскі, — чаго-небудзь ды варты беларускіх казкі, паданні, песні, калі іх стала чэрпаць суседзі...» Далей згадваюцца прозвішчы польскіх вучоных В. Вуйніцкага, І. Лявелея і іншых, чые працы, на думку П. Шпілеўскага, шмат чаго з Беларускай народнай творчасці пераробляюць на польскі лад і «такім чынам Беларусь перавасабляецца ў польскі край». Крытычна настаўлены аўтар да асветлення беларускага матэрыялу і рускімі этнографамі, напрыклад, А. Афанасьевым, Д. Шэпінгам. Няведанне жывой беларускай мовы, «кніжны, кабінетны» падыход зніжаюць мастацкі ўзровень запісваемых твораў, а галоўнае — «шкодзяць дакладнасці філалагічных вывадаў» адносна беларускага слова. Згадваецца таксама І. Барычэўскі як аўтар «цікавых і праўдзівых» распрацовак аб беларускіх старажытнасцях. Мажліва, гэтыя рэдактару не надта істотнымі альбо занадта палемічнымі, і іх вырашана было не даваць у набор. Для даследчыка ж айчынай культуры гэтыя заўвагі даюць магчымасць больш поўна і дакладна меркаваць пра творчы круггляд аднаго з першых нашых этнографу,

удакладняюць пэўныя навукова-ідэйныя акалічнасці, што спадарожнічалі пачатковым крокам беларускай фалькларыстыкі. Разважанні Паўла Шпілеўскага — гэта па сутнасці першая спроба крытычнага агляду этнаграфічных прац адносна Беларусі. Спраба тым цікавал, што зыходзіла ад «прыроджанага беларуса», чалавека, глыбока заклапочанага гістарычнымі лёсамі, культурнай спадчынай свайго народа. «Каб пагадзіцца са мною, трэба быць беларусам», — так падмацоўвае аўтар «Даследавання аб ваўкалаках» свае довады пра невывярчаны мастацкі багаці беларусаў і неабходнасць руху да іх адносінаў.

Памяркоўны ліберал, як прынята ў літаратуры лічыць П. Шпілеўскага, ён не аднойчы выказаў сябе шчырым дэмакратам-народнікам і зусім не выпадкова быў прыхільна заўважаны ідэолагамі рэвалюцыйнай дэмакратыі М. Чарнышэўскім, М. Дабралюбавым. Гэта ж аб беларуска-этнаграфічных публікацыях П. Шпілеўскага адгукнуўся Чарнышэўскі як аб «цікавых і для вучонага даследчыка народнасці». Накіраванасць твораў беларускага этнографа Шпілеўскага знаходзілася ў супярэчнасці з кансерватыўнымі поглядамі гісторыка і грамадскага дзеяча М. Пагодзіна, у асабе якога П. Шпілеўскі шукаў і часткова знайшоў падтрымку свайго творчай справе. Парадокс? Магчыма так. І тут на заканчэнне хацелася б прыгадаць яшчэ адзін прыметны выпадак. Мажліва ён вытлумачыць, прынамсі часткова, аказаную рэдактарам «Москвитяніна» творчую паслугу вучоному-беларусу.

Улетку 1835 года прафесар Маскоўскага універсітэта М. Пагодзін, падарожнічаючы па Заходняй Еўропе, сустрэўся ў Празе з П. Ё. Шафарыкам. Вядомы даследчык славянскіх культур, згадваў у сваіх падарожных нататках Пагодзін, «распытваў мяне» пра разнавіднасці граматык Маларускай, Беларускай і я, чырваняючы, вымушаны быў яму адказаць, што на гэты прадмет у нас дасюль яшчэ не звярнулі ўвагі! Многа гадоў пазней на рэдактарскі стол Пагодзіну пакладуць, што называецца, той самы, мала яму знаны «прадмет». Са старонак рукапісу, атрыманага з Варшавы, загамоніць жывое беларускае слова, не тоячы свайго натуральнага аблічча, сваіх граматычных уласцівасцей — «дзекання», «цэкання», «аканя», «яканя». Аўтар жа дасланага рукапісу задбаў пра арфаграфічную дакладнасць:

Па беламу двару Маруська ходзе, Усёжна плача, так і рукі ломіць,

І як каго забачыць на гасподзе, Дык горш яна нябога загалосіць...

Да што ж галосіш ты, нябога? Ой, як жа мне не галасіць, Калі майго дружка Грыгора Сабака як воўка зубасіць.

Маскоўскі рэдактар чытаў неперывны для слыху тэкст народнага падання аб ваўкалаках і напэўна не мог не заўважыць: такі ж праўда: ёсць у беларускай гутарцы свой характар, уласны лексічна-граматычны лад. Блізкі, але ж і адметны ў параўнанні з рускай мовай. Хто ведае, ці ў тую часіну ў памяці рускага вучонага не ажыла даўня сусрэча? Не шавяльнулася забытае паучэнне ніякаватасці перад слынным вучоным-славістам Паўлам Ёсефам Шафарыкам? Можна тады ў занепакоеным рэдактары «Москвитяніна» палітык саступіў перад вучоным. І ён, вучоны, на беларускіх матэрыялах Шпілеўскага пакінуў кароткае, адназначнае: «друкаваць».

Алесь КАЎКО.

Яшчэ ў XVI стагоддзі Капыльшчына была вядома як адзін з тэатральных цэнтраў на Беларусі. Вырабы прыгонных ткачых вызначаліся тонкім густам і высокай тэхнікай. Многае змянілася з тых далёкіх часоў, паднявольная праца стала свабоднай, і толькі традыцыі, створаныя некалі нашымі далёкімі прабабкамі, захоўваюцца і ўзбагачаюцца сучаснымі майстрыхамі. У вёсцы Вуглы, якая ўваходзіць у саўгас «Док-

таравічы», жывуць і працуюць цудоўныя рукадзельніцы. Славяцца яны сваімі непаўторна прыгожымі поспілкамі, на якія пераносяць яркія колеры і малюнкi роднай прыроды. Работы вуглоўскіх майстрых будуць паказаны на ўсесаюзным аглядзе народнага дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва.

Фота І. КУРМАНОВІЧА.

У ЗАЛЕ СТАЯЛА ЦІШЫНЯ

У пачатку года ў егіпецкай сталіцы прайшоў паказ фільмаў у рамках традыцыйнага міжнароднага кінафестывалю: у 8 кайрскіх кінатэатрах дэманстравалася 75 карцін, прысланых з 40 краін свету. Егіпцяне ўбачылі і 4 савецкія карціны: «Ідзі і глядзі», «Самая абаяльная і прывабная», «Поспех», а таксама «Звычайны фашызм».

Рэжысёр першага фільма, нядаўна ўдастоенага Гран пры ў Маскве, Элем Клімаў і Ірына Мураўёва, якая выканала ролю ў другім, былі, на думку егіпецкага часопіса «Аль-Мусавар», аднымі з тых гасцей фестывалю, сустрэчы з якімі чакалі гледачы.

Інтэрв'ю з савецкімі прадстаўнікамі трансляваліся па тэлебачанню і былі апублікаваны ў часопісах. У сваім выступленні Элем Клімаў расказаў аб праблемах савецкага кінамастацтва, аб развіцці розных яго жанраў, ролі кінематаграфістаў у сацыялістычным грамадстве.

— Што датычыць майго фільма «Ідзі і глядзі», — адзначыў у гутарцы Э. Клімаў, — то яго выбралі для паказу самі арганізатары фестывалю. Мяне, знаёмага з эмацыянальным і шумным успрыняццем кіно на Усходзе, здзівіла тая цішыня, якая стаяла ў зале ў час прагляду. І толькі пасля фільма з размовы з гаспадарамі фестывалю мне стала зразумела, што гэта цішыня сведчыла аб тым, што фільм аб звестках фашыстаў на беларускай зямлі дайшоў да сэрца гледача.

НАТАТКІ НАТУРАЛІСТА:

САКАВІК

ЧАС

БЯРОЗАВІКА

Сёння ў парку каля нашага дома дзеці ладзілі на дрэвах новыя шпакоўні: хутка прыляцяць шпакі. Праўда, над акном у мяне пакуль гаспадарыць сініца, збіраюцца і дзяўбуць падвешанае на галінцы сала. Яно тут ніколі не ўбывае. Пра гэта клапаціцца наш сусед-пенсіянер.

Вясна ідзе. Мінаюць апошнія дні сакавіка. Уначы яшчэ трохі падмарожвае. Але ўзыходзіць сонца, і праз гадзіну-другую зноў пачынае капаць са стрэх, цурчаць ручаі. Здавалася б, адкуль толькі бярэцца гэтая вада, куды ні паглядзіш — амаль што сухі асфальт, толькі дзе-нідзе ляжаць пацяпнелыя гурбачкі снегу.

А ў лесе снегу яшчэ многа. Увогуле, лепш за ўсё зараз выбраць першыя ж выхадныя дні і паехаць куды-небудзь у вёску. Я, відаць, зноў махну на сваё Палессе, да дзеда. Туды, на Гомельшчыну, вясна прыходзіць звычайна на тыдзень раней (што ні кажы, а дзвесце кіламетраў на поўдзень нешта значыць). Палі ўжо вызваліліся з-пад снегу і вось-вось пачнуць рунець азіймымі. Ва ўрочышчы Вераб'ёўшчына, якое пачынаецца адразу за вёскай, на палянах суха. Пахне зямлёй і перапрэлым лісцем. Абапершыся на таўшчэзны ствол паваленай буранам асіны, ты стаіш і слухаеш вясну. Такая ціша можа быць, напэўна, толькі ў лесе і толькі вясною.

Прыгадваюцца прачытаныя недзе паэтычныя радкі.

Помню: ледзь канчаліся марозы,
З выраю вярталіся шпакі,
Мы гурбою беглі да бярозы
Ставіць пад бярозавік латкі.

Мы, сябрукі-падлеткі, прыбягалі ў Вераб'ёўшчыну заўжды з адзінаю мэтай: паглядзець, ці цячэ бярозавік. Раскалупаеш сцізорыкам кару і чакаеш, ці пабяжыць сок. Праз дзень-другі зноў мы тут, але і на гэты раз вярталіся з сухімі вуснамі. Нам, зразумела, дужа карцела пакаштаваць бярозавіка. Але ўсё ж найперш, відаць, патрэбны быў сам факт, што сок ужо цячэ. Для нас, дзятвы, гэта была асноўная і самая пераканаўчая прымета вясны. І калі чацвёрты ці пяты раз мы прыходзілі ў Вераб'ёўшчыну і, выбраўшы

бярозу на самым-самым сонцы, пачыналі яе свідраваць (цяпер дзеля надзейнасці нехта з нас употай браў з дому свердзел), а па шурпатай кары адразу хуткімі кроплямі пачынаў бегчы сок, мы ўсе шчыра радаваліся. І стараліся хутчэй надставіць слоік, каб бярозавік не цёк дарма. Першы, здавалася, быў самы смачны, хаця і трохі гаркаваты ад кары.

У той жа дзень я ўрачыста наведваў дзеду, што сок цячэ, і пытаўся, калі мы паедзем у лес «ставіць бярозавік». Дзед не спяшаўся, казаў, што яшчэ зарана, што першы бярозавік не вельмі добры, трэба пачакаць, калі ён стане трохі саладзейшы.

А праз колькі дзён, зноў забегшы да дзеда, я бачу на панадворку вялікую дубовую бочку — значыць сёння паедзем. Мы кладзём на воз яшчэ адну малую дзежку і выпраўляемся ў лес. Едзем недзе за кіламетры два ад вёскі — дзед заўсёды ставіць бярозавік у адным і тым жа месцы. І не пад першую бярозу, якая трапіцца, а грунтоўна выбірае патрэбнае дрэва: каб не вельмі старое было, не на адкрытым месцы расло, добра, калі не стромкае, а трохі пахіленае — лаўчэй будзе стаяць бочка... Малую дзежку ставім непадалёку. Праз дзень дзед будзе прыходзіць сюды спражыняць яе ў вялікую бочку.

А потым мы зноў прыедзем на кані, каб адвезці бярозавік дадому. Дзед заправіць яго мёдам і паставіць у склепе. Закіснуўшы, сок ператворыцца ў рэзкі і вельмі смачны квас, якім прыемна наталіць смагу ў спякотны дзень.

Трэба будзе абавязкова прымеркаваць сёлетнюю веснавую паездку на вёску падчас цячэння бярозавіка і разам з дзедам, як некалі ў дзяцінстве, выбрацца ў лес, дзе галавакружны вясенні водар, цішыня і першыя прарыстыя кроплі бярозавіка!..

І. МЕНЧУК.

УЗНАГАРОДА—ПАЕЗДКА ДА СЯБРОЎ

І сёння мне ўспамінаюцца засяроджаныя твары членаў журы Міжнароднага конкурсу на лепшы дзіцячы малюнак, прысвечаны савецка-польскай дружбе. Нялёгка прыйшлося ім: амаль з тысячы работ выбраць лепшыя і назваць пераможцаў. Конкурс гэты — ужо традыцыйны. Арганізуююць яго рэдакцыі брэсцкай абласной газеты, польскіх — з Любліна і горада Бяла Падляска, Брэсцкі абласны камітэт абароны міру. Галоўнай узнагародай юным мастакам стала двухдзённая паездка для савецкіх дзяцей у Польшку Народную Рэспубліку, а для польскіх — у Савецкі Саюз.

... Першы прыпынак савецкія хлопкі і дзяўчынкі зрабілі ў Януве-Падляскай. Там яны былі гасцямі вучняў мясцовай школы, дзе вельмі любяць маляванне. Работы польскіх дзяцей дэманстраваліся на выстаўках у Іспаніі, Югаславіі, Чэхаславакіі. Юныя мастакі Брэсцкіны таксама мелі, што паказаць сябрам. І выявілася, што малюнкi як польскіх, так і савецкіх дзяцей маюць шмат агульнага. Перакрэсленыя чорнымі фарбамі «Першынгі», калючы дрот і вартавыя вышкі ў канцлагерах гаварылі аб тым, што дзеці нашых народаў аднымі вачамі бачаць навіслую над планетай пагрозу і рашуча гавораць вайне сваё «Не!».

Тэма міру і дружбы была галоўнай і ў размовах, і ў песнях дзяцей.

Далей шлях ляжаў у Мен-

дзыжэц-Падляскі. Тут у гарадскім цэнтры культуры створана мастацкая майстэрня. Яна вельмі папулярная ў мясцовых жыхароў.

У Любліне адбылася сустрэча з польскімі школьнікамі. На яе прыйшлі работнікі гарадскога камітэта ПАРГ, настаўнікі, журналісты. Гучалі словы аб дружбе, песні на польскай, беларускай і рускай мовах. Застаецца ў памяці юных брэсцан і сустрэча ў люблінскім клубе польска-савецкай дружбы «Маша», пабывалі яны і ля манумента савецкаму воіну-вызваліцелю на Літоўскай плошчы, усклалі кветкі да яго, мінутай маўчання ўшанавалі памяць герояў.

...А праз некалькі дзён дзятва Брэсцкіны на правах гаспадароў сустракала сваіх равеснікаў з Польшчы.

Першыя крокі дзеці з братамі краіны зрабілі да мемарыяльнага комплексу «Брэсцкая крэпасць-герой». Яны прайшлі па тых месцах, дзе абаронцы Брэста вялі жорсткія баі з гітлераўцамі, усклалі кветкі да Вечнага агню. Польскія госці наведвалі фабрыку сувеніраў, гулялі па гораду і, зраўмела, шмат сустракаліся і гутарылі са сваімі савецкімі сябрамі.

Сёлета зноў аб'яўлены конкурс на лепшы дзіцячы малюнак, прысвечаны савецка-польскай дружбе. Вынікі яго, як і раней, будуць падведзены ў канцы года. І пераможцаў зноў чакаюць новыя сустрэчы, новыя знаёмствы.

У. ЕРАМІНОК.

НА ЗДЫМКАХ: сустрэча ўдзельнікаў мастацкай самадзейнасці з Беларусі і ПНР у культурным цэнтры горада Мендзыжэц-Пад-

ляскі; работы юных мастакоў. В. ВАКУЛЬСКАЯ. «Граніца дружбы» (БРЭСТ); Э. ТАЯРОУСКАЯ. «Перамога над фашызмам» (ПНР). Фота аўтара.

МЕЧ
МАРШАЛА
РАКАСОЎСКАГА

На вечнае захоўванне музею мемарыяльнага комплексу «Брэсцкая крэпасць-герой» перададаны меч Маршала Савецкага Саюза К. Ракасоўскага. На стальным кілінку на польскай мове выгравіравана: «Маршалу непераможнай Чырвонай Арміі Канстанціну Ракасоўскаму ўдзячныя жыхары Лодзінскага ваяводства. Верасень 1946 года». Рэліквія выстаўлена ў экспазіцыі, якая расказвае аб вызваленчай місіі Савецкай Арміі ў

краінах Еўропы на заключным этапе Вялікай Айчыннай вайны. На стэндзе таксама экспануюцца прысвечаныя палкаводцу настольны медаль, кніга «Маршал двух народаў», выпушчаныя Выдавцтвам нацыянальнай абароны ПНР.

Ваенны лёс выдатнага савецкага военачальніка непарыўна звязаны з Беларуссю. Пад яго кіраўніцтвам войскі Першага Беларускага фронту ўнеслі значны ўклад у паспяховае ажыццяўленне аперацыі «Баграціён» у чэрвені-ліпені 1944 года.

Жонка К. Ракасоўскага перадала музею мемарыяла партрэт маршала, напісаны афіцэрам-франтавіком у жніўні 1944 года.

СТВАРАЕ
ФАНТАЗІЯ

Дом С. Мялешкі ў гарадскім пасёлку Астравец нагадвае казачнае царства — фігуркі вядомых герояў, розныя забаўныя і прыгожыя рэчы. Цешаць вока арыгінальныя падсвечнікі, вазачкі для кветак.

С. Мялешка працуе слесарам. Яго ведаюць і паважаюць як добрага майстра, чалавека працавітага.

Аднойчы пайшоў Станіслаў Станіслававіч у лес па грыбы і натрапіў на незвычайнай формы галінку. Папрацаваў над сваёй знаходкай некаль-

кі вечароў, і атрымалася выдатная рэч.

З таго часу вабіць С. Мялешку навакольны лес не толькі грыбамі ды ягадамі. Пільны позірк заўважыць тут і адмысловую галінку ці карань, які ў руках майстра ператворыцца ў маленькія шэдэўры. Іх ужо цэлая экспазіцыя. Многія работы не проста ўпрыгожваюць інтэр'ер, але і служаць гаспадару. Вось хоць бы Баба-Яга. Як фальклорны персанаж, яна не выклікае ў нас сімпатый, але ў кватэры Мялешкі «нясе» карысную службу. Знаходлівы гаспадар так павярнуў Бабу-Ягу, што на яе плячох зручна размясціўся... тэлевізар.

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ

НАШ АДРАС:
МІНСК-5, ЛЕНІНСКІ
ПРАСПЕКТ, 44.
ТЭЛЕФОНЫ: 33-01-97,
33-02-80; 33-03-15, 33-16-56,
33-07-82.

Ордэна Працоўнага
Чырвонага Сцяга
друкарня Выдавцтва
ЦК КП Беларусі.
Зап. 498